

De sportvereniging, rijk aan kansen!

Een sociaalwetenschappelijk onderzoek naar de lidmaatschapduurzaamheid
van kinderen uit lage inkomensklasse bij voetbalverenigingen in Nederland

Master Thesis
Esra E. Visser

De sportvereniging, rijk aan kansen!

Een sociaalwetenschappelijk onderzoek naar de lidmaatschapduurzaamheid
van kinderen uit lage inkomensklasse bij voetbalverenigingen in Nederland

Master Thesis

Auteur: E.E. (Esra) Visser

Studentnummer: 0478059

Datum: 07-07-2009

Begeleider: R. Torenvlied

Studie: Sociologie

Specialisatie: Vraagstukken van beleid en organisatie

Instelling: Universiteit Utrecht

VOORWOORD

'Esra, waarom sport?' wordt mij vaak gevraagd. 'Omdat sport erbij hoort...' zeg ik dan. 'Maar het is toch niet echt wetenschappelijk bewezen dat het werkt?' volgt dan. 'Inderdaad, dat het werkt is niet wetenschappelijk bewezen!' Het is niet eenvoudig om de werking van sport te bewijzen. Hoe moet sport: een instrument, een spel, een ontmoeting, een afspiegeling van het alledaagse, een cultuur, in wetenschappelijke waarden worden weergegeven? In getallen, kwantitatieve analyses, waarbij significantie in positieve effecten wordt aangetoond?

Vele onderzoekers hebben dit al heel wat jaren geleden gedaan en bewijzen dit nog steeds. Het positieve effect van sport bestaat, maar de onderzoeksresultaten zijn zeer divers. Sport kan zich op meerdere gebieden en dimensies laten meten. Daarom is aan het effect van sport geen cijfer toe te kennen.

Wat is het effect van school of het effect van culturele activiteiten? Vele antwoorden zijn al geformuleerd in onderzoek. Op dezelfde wijze als dat voor sport is gedaan. Voorbeelden zijn onderzoeken naar de kwaliteit van leraren, de meest wenselijke uur-omvang van schoollessen, de inhoud van het vakkenpakket en de samenstelling van onze canon. Zo beschrijf ik nog maar een klein gedeelte van onze zoektocht naar de effecten van school of culturele activiteiten. Een antwoord staat echter altijd als een paal boven water, die overigens meer zegt over onze 'idealen' dan over het daadwerkelijke 'resultaat', namelijk: kinderen moeten naar school omdat het 'goed' is en cultuur hoort bij de ontwikkeling van het kind.

Laat de kern simpel zijn: sport hoort er gewoon bij. Het gros van de kinderen wil graag sporten en wellicht is deze wil nog groter dan die van hun deelname aan school. Een goede basis ligt er dan ook, een kans op een eenduidig positief effect is er!

Vanuit mijn eerdere specialisaties op sportgebied, ben ik het onderzoek gestart naar de lidmaatschapduurzaamheid bij sportverenigingen van kinderen uit lage inkomensklasse. Het onderzoek is uitgevoerd ter afsluiting van de Master Sociologie, Vraagstukken van beleid en organisatie van de Universiteit Utrecht.

Een bijzonder dankwoord wil ik richten aan mijn begeleider Rene Torenvlied, om zijn begeleiding bij deze thesis. Harry Postma, directeur van het Nationaal Jeugdsportfonds, wil ik hartelijk danken voor zijn inspirerende feedback en betrokkenheid bij dit onderzoek. Ook Mohamed Dahmane, Sjors Brouwer en Guus Posthumus van de KNVB wil ik danken voor hun medewerking. Bovendien wil ik het team van FORUM, Multicultureel instituut, onder leiding van Mohamed Mahdi, danken voor hun inzet en meedenken bij de aanbevelingen voor de sportverenigingen in Nederland.

Tot slot wil ik de mensen in mijn naaste omgeving danken voor hun steun en persoonlijke interesse in mijn afstudeerwerk. Liek Mulder (Platform Samen Kleurrijk Harderwijk), Ruben Dood (CBS Den Haag), familie, vrienden en vele anderen, bedankt.

Esra E. Visser,
Harderwijk, 7 juli 2009

SAMENVATTING

Dit onderzoek biedt sociaalwetenschappelijk inzicht ten behoeve van verenigingbeleid, binnen de KNVB, FORUM en het Nationaal Jeugdsportfonds.

Probleemstelling

De probleemstelling die ten grondslag ligt aan dit onderzoek luidt:

‘In hoeverre kan lidmaatschapduurzaamheid door kinderen op sportverenigingen worden verklaard vanuit de inkomensklasse van ouders, het beleid van de sportvereniging en de sociale binding van het sportende kind?’

Voor de beantwoording zijn drie hypothesen getoetst:

- Hypothese 1: Inkomensklasse bevordert lidmaatschapduurzaamheid
- Hypothese 2: Verenigingbeleid bevordert lidmaatschapduurzaamheid
- Hypothese 3: Sociale binding bevordert lidmaatschapduurzaamheid

Gehanteerde methode

Door middel van een literatuurstudie is een verkenning gemaakt naar de factoren, die van invloed zijn op lidmaatschapduurzaamheid. De hierbij verkregen inzichten zijn verwerkt in een vragenlijst. De vragenlijst is verstuurd naar voetbalverenigingen in Nederland.

Resultaten

De effecten van inkomensklasse, verenigingbeleid en sociale binding op de lidmaatschapduurzaamheid van kinderen uit lage inkomensklasse zijn in kaart gebracht. De drie gestelde hypothesen zijn bevestigd. Het onderzoek, de hieruit verkregen gegevens en de beleidsaanbevelingen richten zich specifiek op:

- bestuursbeleid, vrijwilligersbeleid, medewerkerbeleid (zoals taken en verantwoordelijkheden van de coach en andere begeleiders van het kind)
- marketing en communicatie extern (naar scholen, ouders) en intern (naar alle medewerkers, bestuursleden, de doelgroep en overige leden)

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3
SAMENVATTING	5
INHOUDSOPGAVE	6
1. INLEIDING	9
1. INLEIDING	9
Sport moet!	9
Sportuitval	9
Lidmaatschapduurzaamheid	10
Ledenbehoud/ledenbinding	11
1.1 Probleemstelling	11
1.2 Doelstelling	12
1.3 Centrale vraagstelling	12
Theoretische vraagstelling	12
Beschrijvende vraagstelling	12
Verklarende vraagstelling	13
1.4 Wetenschappelijke en maatschappelijk relevantie	13
2. THEORETISCH KADER	14
2.1 Theorieën over inkomensklasse	14
Begrip inkomensklasse	14
Inkomensklasse; invloed op beweggedrag	15
Steun in financiering	16
Vier financieringsbronnen contributie	16
2.2 Theorieën over verenigingbeleid	17
Diversiteitmaatregelen	17
Communicatie	18
Stimuleringsstrategie	18
2.3 Theorieën over sociale binding: Putnam en Hirschi	19
Sociale binding	19
Sociale leefgebieden	20
Intensiviteit contact	21
3. ONDERZOEKSONTWERP EN METHODEN	24
3.1 Methoden van onderzoek	24
3.2 Onderzoeksgroep	24
3.3 Vragenlijst	24
Thema 1: Ledensamenstelling	24
Thema 2: Lidmaatschapduurzaamheid	25
Thema 3: Contributiekosten	25
Thema 4: Betalingstermijn	25

<i>Thema 5: Financieringsbron</i>	26
<i>Thema 6: Ledenbinding</i>	26
<i>Thema 7: Diversiteitmaatregelen</i>	26
<i>Thema 8: Stimuleringsstrategie</i>	27
<i>Thema 9: Communicatie</i>	27
<i>Thema 10: Sociale binding</i>	28
<i>Thema 11: Sociale leefgebieden</i>	28
<i>Thema 12: Intensiviteit contact</i>	28
3.4 Representativiteit van het onderzoek	28
4. <i>BESCHRIJVENDE VRAAGSTELLING</i>	30
4.1 Inkomensklasse	30
4.1.1 Samenstelling van de leden	31
4.1.2 Contributiekosten	31
4.1.3 Betalingstermijn	31
4.1.4 Financieringsbron	31
4.2 Verenigingbeleid	32
4.2.1 Maatregelen voor ledenbinding	32
4.2.2 Intensiviteit verenigingsbeleid	33
4.2.3 Diversiteitbeleid	33
4.2.4 Communicatie	33
4.3 Sociale binding	34
4.3.1 Bindingselementen	34
4.3.2 Contact met sociale velden	34
5. <i>VERKLARENDE VRAAGSTELLING</i>	36
5.1 Inkomensklasse bevordert lidmaatschapduurzaamheid	36
5.1.1 Contributiekosten	37
5.1.2 Betalingstermijn	37
5.1.3 Financieringsbron	38
5.2 Verenigingbeleid bevordert lidmaatschapduurzaamheid	38
5.2.1 Beleidsniveau	38
5.2.2 Diversiteitbeleid	39
5.2.3 Ledenbinding	39
5.2.4 Communicatie	39
5.3 Sociale binding bevordert lidmaatschapduurzaamheid	40
5.3.1 Redenen van binding	40
5.3.2 Contact sociale velden	40
5.3.3 Intensiviteit contact	41
6. <i>CONCLUSIE EN DISCUSSIE</i>	42
6.1 Conclusie	43
6.2 Discussie	44
7. <i>BELEIDSAANBEVELINGEN</i>	45
7.1 Financiële begeleiding	45
<i>Wijs de weg!</i>	45

7.2 Multicultureel perspectief	46
7.3 Een integrale aanpak	47
<i>Een goed begin, is het halve werk!</i>	47
<i>REFERENTIES</i>	48
<i>BIJLAGE 1: E-MAIL AAN VERENIGINGBEGELEIDERS</i>	52
<i>BIJLAGE 2: VRAGENLIJST</i>	53
<i>BIJLAGE 3: KENMERKEN ONDERZOEKSPOPULATIE</i>	56
<i>BIJLAGE 4: DEELNEMENDE VERENIGINGEN</i>	57
<i>BIJLAGE 5: TABELLENOVERZICHT</i>	58

I. INLEIDING

‘De mate waarin mensen deelnemen aan sport- en bewegingsactiviteiten wordt bepaald door verschillende factoren. Voor een deel is dit gedrag genetisch bepaald. Tegelijkertijd spelen psychologische factoren, interpersoonlijke invloeden, omgevingsfactoren en maatschappelijke factoren een rol. Deze verschillende invloeden werken op elkaar in. Nu eens versterken zij elkaar, dan weer werken zij elkaar tegen’

(Van Bottenburg e.a., 2005)

Sport moet!

De laatste jaren wordt veel geïnvesteerd in sport als instrument voor het behalen van politieke, maatschappelijke en economische beleidsdoelstellingen (MinVWS, 2005). Hierbij valt te denken aan maatregelen als ‘Bewegen op recept’, waarbij cliënten door huisartsen en zorgverzekeraars worden aangemoedigd te gaan sporten om gezonder te leven (www.sportgeneeskunde.com).

Andere beleidstrends zijn sportstimuleringsmaatregelen van de overheid op decentraal niveau bij gemeenten en buurtinstellingen, zoals de BOS-impuls (MinVWS, 2004) en de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, waarbij buurtactiviteiten (waaronder sport) worden bekostigd door gemeentelijke gelden, ter bevordering van de sociale cohesie (www.invoeringwmo.nl). In het kabinet wordt gestuurd op preventieve en duurzame maatregelen ter voorkoming van een onbeheersbare zorgkostenpost in de komende decennia.

Sportuitval

Door sportverenigingen is de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in *ledenwerving*: Hoe kunnen bepaalde doelgroepen, die nog onvoldoende deelnemen aan sportactiviteiten, worden aangespoord voor deelname aan een sportvereniging? Uit de praktijk blijkt dat veel sportstimuleringsmaatregelen niet (blijvend) effectief zijn (Vries, 2005). Er heerst nog steeds een grote mate van *sportuitval* onder bepaalde bevolkingsgroepen, waaronder kinderen uit lage inkomensklasse. Een groot deel van de niet-sportende kinderen lijdt aan

overgewicht en kenmerkt zich door een andere nationaliteit dan de Nederlandse (De Vries et al., 2005). Uit onderzoek van TNO blijkt bijvoorbeeld dat allochtone kinderen minder bewegen dan autochtone kinderen. Dit geldt voor zowel jongens als meisjes (De Vries et al., 2005). Factoren die een lagere sportdeelname en sportuitval van kinderen aan een sportvereniging verklaren, zijn bijvoorbeeld: cultuuraspecten, tijd en geld (Hildebrandt et al, 2004). Ook trainers/coaches, sportgenoten en ouders hebben een belangrijke invloed op het sportgedrag van kinderen (Visser, 2007). Hoewel motivaties voor kinderen, om te stoppen met hun sportactiviteit, sterk uiteenlopen, zijn er uit onderzoek patronen te ontdekken. Zo zijn: andere interesses (computer, vrienden en uitgaan), te druk met school of bijbaantjes, te weinig tijd en geen plezier meer in de sport, redenen voor jeugdigen om te stoppen met sporten. Ook wedstrijdangst, gebrek aan succes en te veel druk van de ouders dragen bij aan sportuitval (Breedveld et al., 2006).

Eerder genoemde factoren kunnen elkaar versterken en/of afzwakken. Ook zijn factoren voor deelname aan sport door individuen zowel intern (genetisch) als extern bepaald (de sociale leefomgeving) (Bois, e.a., 2005).

Sport heeft op zichzelf enerzijds een verbroederende werking (Putnam, 2000), anderzijds kan zij sociale in- en uitsluitingprocessen teweegbrengen (Bourdieu, 1979).

‘84 procent van de bevolking van 6 tot 18 jaar is lid van tenminste één sportvereniging.

De meeste sporters starten hun sportloopbaan dan ook met traditionele verenigingssporten, veelal voetbal gevolgd door tennis.’

(Hoekman e.a., 2007)

Lidmaatschapduurzaamheid

Door de toenemende werkdruk van ouders verblijven kinderen dagelijks een langere tijd op school en op de naschoolse opvang dan vroeger (CBS, 2008). Hierdoor is sprake van een verandering in de sociale leefomgeving van het kind. Verondersteld wordt, dat de ‘gewijzigde’ sociale leefomgeving invloed heeft op het sportgedrag van het kind (Breedveld, 2003).

De veranderingen in de sociale leefomgeving doet ons meer specifiek afvragen in hoeverre zij invloed heeft op het *bindingsgedrag* van een kind bij deelname aan een vereni-

ging en op de *lidmaatschapduurzaamheid* (Scheerder, e.a.,2004). Met lidmaatschapduurzaamheid wordt bedoeld: de termijn dat een kind lid is van een sportvereniging. In het bijzonder wordt in dit onderzoek onderzocht wat het *sociale bindingsgedrag* is van het kind uit een lage inkomensklasse dat lid is van een *voetbalvereniging*.

Welk gedrag is nog meer bepalend voor de lidmaatschapduurzaamheid van een voetbalvereniging? Hierbij valt te denken aan het *verenigingbeleid*, zoals het al dan niet voeren van een diversiteitbeleid en de mate van toezicht van de coach op het welzijn van het kind, gedurende zijn deelname aan sport (individuele begeleiding).

Ledenbehoud/ledenbinding

Dit onderzoek is ontwikkeld naar aanleiding van een gesignaleerde behoefte in het sportveld om meer te focussen op ledenbehoud c.q. ledenbinding op sportverenigingen. Ofwel: Indien kinderen zich hebben aangesloten bij een sportvereniging, welke factoren zijn dan van invloed op het gedrag, dat een kind blijft sporten voor een langere periode? Wat kan een sportvereniging hier aan doen? En hoe kunnen ouders, scholen en vrienden een bijdrage leveren aan een duurzamer lidmaatschap van een kind. Effecten van zogenoemde *sociale velden* of leefomgeving van een kind zullen in dit onderzoek worden bestudeerd. Als mede het *inkomen van de ouders* van kinderen en *het verenigingbeleid* op een sportvereniging. Dit laatste is voornamelijk gericht op de maatregelen, die worden getroffen op het gebied van *diversiteitbeleid*, de *communicatie* van de sportvereniging naar de sociale leefomgeving van het kind en andere stimuleringsmaatregelen, die door de vereniging worden getroffen voor ledenbehoud. De lidmaatschapduurzaamheid van het sportende kind vormt de spil van dit onderzoek. Er wordt onderzocht welke factoren van invloed zijn op de lidmaatschapduurzaamheid bij kinderen uit lage inkomensklasse met de leeftijd van 6 tot 16 jaar in Nederland.

1.1 Probleemstelling

Dit onderzoek gaat in op drie aannames over de lidmaatschapduurzaamheid van de doelgroep kinderen van 6 tot 16 jaar uit lage inkomensklasse. Het toont de effecten en correlaties aan van *inkomensklasse*, *verenigingbeleid* en de *sociale omgeving* met lidmaatschapduurzaamheid. Het empirisch onderzoek richt zich op voetbalverenigingen in Nederland, de

meest beoefende sport onder kinderen van 6 tot 16 jaar (Hoekman e.a., 2007). De resultaten uit dit onderzoek kunnen worden vertaald naar de overige sportsegmenten, gezien de in dit onderzoek algemene theorieën over inkomensklasse, verenigingbeleid en sociale binding die zijn toegepast.

1.2 Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek is het verwerven van inzicht in de *factoren* die van invloed zijn op de *lidmaatschapduurzaamheid* bij kinderen van een lage inkomensklasse op sportverenigingen in Nederland. Een tweede doel van het onderzoek is het bieden van gerichte beleidsaanbevelingen aan sportverenigingen en overige onderzoeksvelden, ter bevordering van de duurzaamheid van lidmaatschap op een vereniging en de sociale omgeving van het kind.

1.3 Centrale vraagstelling

De *centrale vraagstelling* van het onderzoek luidt:

‘In hoeverre kan lidmaatschapduurzaamheid door kinderen op sportverenigingen worden verklaard vanuit de inkomensklasse van ouders, het beleid van de sportvereniging en de sociale binding van het sportende kind?’

De centrale vraagstelling is opgedeeld in drie delen: een theoretisch deel, een beschrijvend deel en een verklarend deel.

Theoretische vraagstelling

Welke theorieën geven inzicht in de effecten van inkomensklasse, verenigingbeleid en sociale binding op de duurzaamheid van lidmaatschap aan een sportvereniging?

Beschrijvende vraagstelling

Wat is de lidmaatschapduurzaamheid van kinderen van 6 tot 16 jaar op sportverenigingen, en met name kinderen uit lage inkomensklasse. En welke verschillen nemen we waar?

Verklarende vraagstelling

In hoeverre kunnen we de aangetroffen verschillen in de lidmaatschapduurzaamheid van kinderen bij voetbalverenigingen verklaren vanuit: inkomensklasse, verenigingbeleid en sociale binding?

1.4 Wetenschappelijke en maatschappelijk relevantie

Hoe kunnen sportverenigingen, in het bijzonder de KNVB, maar ook het politiek beleid, culturele instituten, zoals FORUM, en het Nationaal Jeugdsportfonds inspelen op de behoeften van jeugdigen, ter bevordering van lidmaatschapduurzaamheid aan sportverenigingen in Nederland? Op deze vraag wordt geprobeerd een antwoord te geven door dit onderzoek. Het biedt wetenschappelijke en maatschappelijke inzichten die het sportstimuleringsbeleid, gericht op kinderen van 6 tot 16 jaar in Nederland, kan ondersteunen.

Nog niet eerder is op deze specifieke wijze onderzoek verricht naar verenigingslidmaatschap bij de doelgroep kinderen. Op maatschappelijk gebied worden tal van handreikingen geboden, door beleidsaanbevelingen, om de sportparticipatie onder de doelgroep te kunnen vergroten.

Het belang van dit onderzoek voor Het Nationaal Jeugdsportfonds is verweven in de gezamenlijke doelstelling. Het belang van Het Nationaal Jeugdsportfonds met dit onderzoek is: Breed politiek draagvlak en 'onbetwist' wetenschappelijk aantoonbaar bewijs van de positieve effecten van de activiteiten van het Jeugdsportfonds. Activiteiten: het financieren van sportdeelname bij de doelgroep kinderen van lage inkomensklasse, door intermediairs in te zetten op signalering en door controle vanuit het cliënt volgsysteem van het Jeugdsportfonds.

Het onderzoek levert sportverenigingen meer inzicht op in de factoren die van invloed zijn op de lidmaatschapduurzaamheid van de doelgroep van het onderzoek. Bovendien biedt het onderzoek een overzicht van beleidsaanbevelingen voor beleid op de sportverenigingen.

Een groot deel van de doelgroep wordt gekenmerkt door een andere etnische identiteit dan de Nederlandse. Inzicht in de sociale omgeving van de doelgroep biedt handreikingen binnen (multiculturele) beleidsvoering ter bevordering van diversiteit, sportdeelname en de sociale leefomgeving.

2. THEORETISCH KADER

In dit onderzoek wordt de vraag gesteld of lidmaatschapduurzaamheid afhankelijk is van de het *inkomen van ouders* van het kind. Ook wordt nagegaan of het soort *verenigingbeleid* samenhangt met lidmaatschapduurzaamheid. Bovendien wordt het *sociale bindingsgedrag* van de doelgroep 'kinderen uit lage inkomensklasse' onderzocht. In dit hoofdstuk wordt de theoretische vraagstelling beantwoordt. Die luidt als volgt:

'Welke theorieën geven inzicht in de effecten van inkomensklasse, verenigingbeleid en sociale binding op de lidmaatschapduurzaamheid?'

In het theoretisch deel van de rapportage worden de volgende drie hypothesen afgeleid:

- Hypothese 1: Inkomensklasse bevordert lidmaatschapduurzaamheid
- Hypothese 2: Verenigingbeleid bevordert lidmaatschapduurzaamheid
- Hypothese 3: Sociale binding bevordert lidmaatschapduurzaamheid

2.1 Theorieën over inkomensklasse

Begrip inkomensklasse

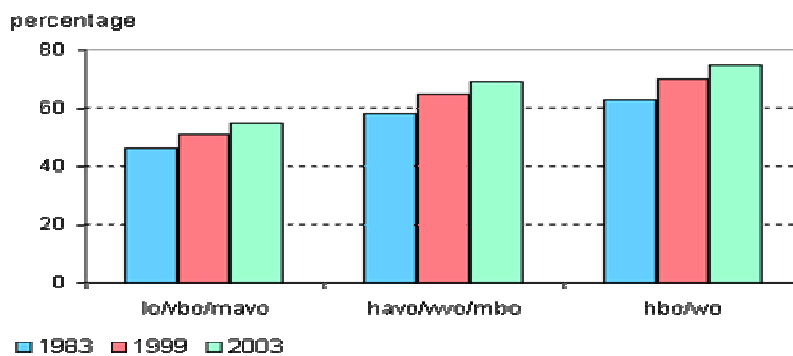
Voor het begrip 'inkomensklasse' wordt verwezen naar kinderen met ouders met een lagere sociaal economische status (SES). Veelal wordt door de overheid voor deze kinderen het begrip 'achterstandskinderen' gebruikt (CBS, 2009). Het begrip wordt gehanteerd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen voor het vaststellen van bijvoorbeeld een financiële vergoeding van een basisschool. Kenmerkend voor kinderen uit lage inkomensklasse is dat het gaat om: Nederlandse leerlingen van ouders met een laag opleidingsniveau en leerlingen die behoren tot een culturele minderheid en waarvan de ouders een laag opleidings- en beroepsniveau hebben.

Inkomensklasse; invloed op beweggedrag

Uit een onderzoek van TNO onder jongeren in wijken met veel inwoners met een lage inkomensklasse blijkt dat slechts 3% procent van de jongeren voldoet aan de bewegnorm (NNGB)¹ (De Vries et al., 2005).

Het opleidingsniveau blijkt mede bepalend te zijn voor de mate van bewegen. Lager opgeleiden scoren lager op de bewegnorm dan hoger opgeleiden (Breedveld & Tieszen-Raaphorst, 2006).

Figuur 1: Percentage sporters in de periode 1983-2003 naar opleiding (AVO)

In een onderzoek van het Nicis Institute, genaamd 'Wat beweegt kinderen?', zijn twee verschillende gemeenten – een bewegingsarme en een bewegingsrijke gemeente – met elkaar vergeleken. Het beweggedrag bij kinderen in de gemeenten is onderzocht.

'Het verschil tussen de beweegscores van jongens en meisjes komt vooral voor rekening van de allochtone meisjes. Zij scoren op bijna alle items van de beweegschaal significant lager dan de rest.'

(Nicis Institute, 2007)

Jongens uit bewegingsrijke en -arme wijken scoren ongeveer even hoog op de beweegschaal. Door jongens in bewegingsarme wijken wordt meer en langer buiten gespeeld maar de jongens in bewegingsrijke wijken zijn vaker lid van een sportclub (Nicis Institute, 2007).

¹ Nederlandse Norm Gezond Bewegen: minimaal 5 dagen per week tenminste 30 minuten matig intensieve lichamelijke activiteit

Steun in financiering

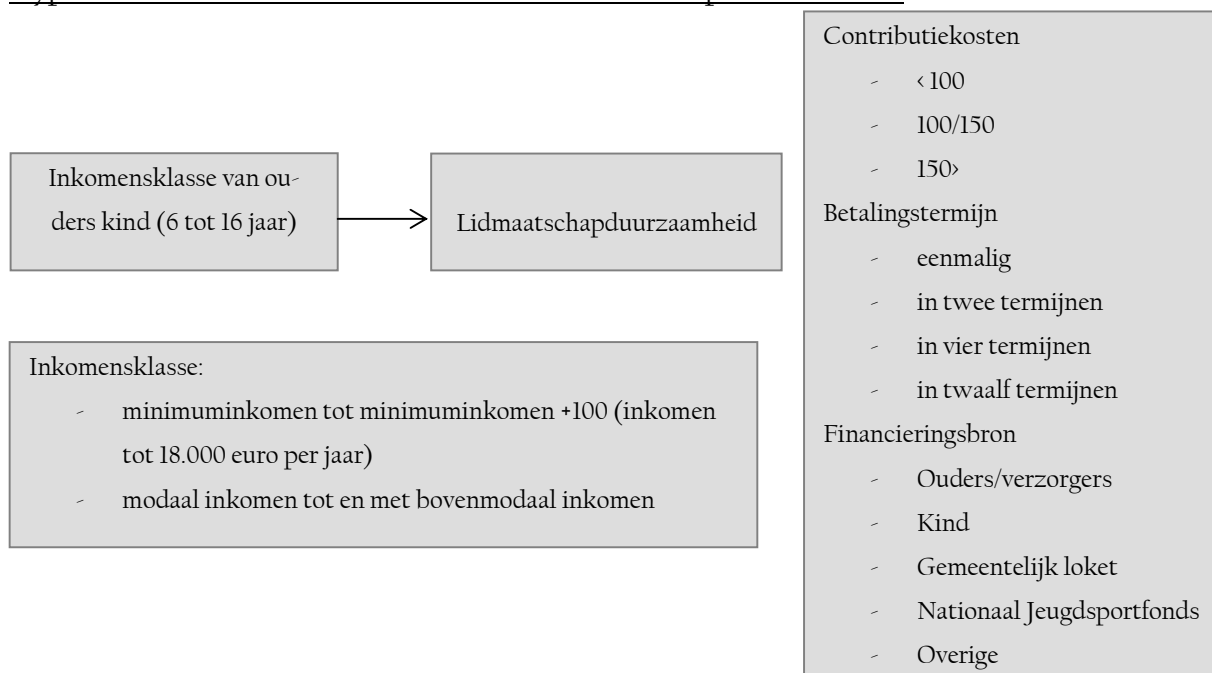
Voor ouders met een laag inkomen worden in Nederland maatregelen getroffen om sport bij kinderen te stimuleren. Veelal zijn dit regionale regelingen, sinds de invoering van de WMO. Zoals: de SMS dienst (School, Muziek en Sport) van de Sociale Dienst van de Drechtsteden (www.socialedienstrechtsteden.nl) en in Amsterdam de DWI (Dienst Werk en Inkomen) (www.dwi.amsterdam.nl). En Stichting Leergeld en het Nationaal Jeugdsportfonds, die in de contributie van minderbedeelden voorzien. Zo zijn op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau nog tal van maatregelen te benoemen om sport te stimuleren.

Vier financieringsbronnen contributie

In dit onderzoek wordt een onderscheid gemaakt tussen vier verschillende typen financieringsbronnen, die inzicht geven in de inkomensklasse van de ouders en de lidmaatschapduurzaamheid van het sportende kind op een voetbalvereniging. De vier bronnen zijn:

- Ouders/verzorgers
- Gemeentelijk loket
- Kind
- Nationaal Jeugdsportfonds

Hypothese 1: Inkomensklasse bevordert de lidmaatschapduurzaamheid

Inkomensklasse bevordert de lidmaatschapduurzaamheid

Het vermoeden is dat 'inkomensklasse' van invloed is op de lidmaatschapduurzaamheid aan de voetbalvereniging. De veronderstelling is dat kinderen uit een lage inkomensklasse korter lid zijn op een sportvereniging dan kinderen uit een midden/hoge inkomensklasse.

Ook wordt verondersteld dat kinderen, die worden ondersteund door het Nationaal Jeugdsportfonds langer lid zijn dan kinderen, die niet door hen worden ondersteund. Het Nationaal Jeugdsportfonds hanteert naast de financiering van de contributie een clientvolgsysteem, dat inzicht geeft in de duur van de deelname aan sport van jeugdigen van 6 tot 16 jaar. De sportparticipatie van de jeugdige wordt gemonitord, door contacten te onderhouden met de school, huisarts en/of maatschappelijk werk.

Op wijkniveau wordt de voorspelling gedaan dat arme wijken lager scoren op de mate van lidmaatschapduurzaamheid dan rijke wijken.

2.2 Theorieën over verenigingbeleid

Diversiteitmaatregelen

In dit onderzoek wordt mede onderzocht of het verenigingbeleid van invloed is op de lidmaatschapduurzaamheid van een kind. Verenigingsleven speelt in op het veiligheidsgevoel van een kind en bevordert de maatschappelijke betrokkenheid en de sociale cohesie (Walraven en Appelhof, 2002). In het boek 'Zekere banden' (SCP, 2002) heeft het Sociaal en Cultureel Planbureau onderzoek gedaan naar voorgenoemde fenomenen. Uit de resultaten is een aantal ontwikkelingen te herleiden, dat zich heeft voorgedaan in zowel de samenleving als geheel als - op lager niveau - de directe leefomgeving. Een belangrijke conclusie in de publicatie van het SCP is: veiligheid en veiligheidsbeleving hangen sterk samen met aspecten van sociale cohesie en integratie. Indien kinderen deze veiligheid beleven op een sportvereniging, ondanks dat zij spelen met andere kinderen dan hun eigen vriendenkring of klasgenoten, zullen zij langer lid zijn dan wanneer zij deze veiligheid niet ervaren op de sportvereniging. Kinderen uit lage inkomensklasse hebben veelal

een andere nationaliteit dan de Nederlandse en maakt hen vaak tot minderheidsgroep op een sportvereniging. Ook is het kenmerkend voor de doelgroep dat zij, dan wel de ouders, een sportarme cultuur dragen (Scheerder, e.a. 2004). Dit geldt vooral voor Marokkaanse kinderen en dan met name meisjes. Dit vraagt om extra aandacht voor begeleiding voor integratie (Janssens & Verweel, 2005). Vandaar dat wordt onderzocht in welke vorm de sportvereniging contact onderhoud met de sociale leefomgeving van het kind uit lage inkomensklasse.

Communicatie

Ook het NOC*NSF biedt antwoorden op de vraag in hoeverre verenigingbeleid samenhangt met de lidmaatschapduurzaamheid van het kind. In de Sportagenda 2005-2008 wordt ingegaan op de bedrijfstak 'sport' waarbij het individu steeds meer op maat gesneden aanbod verwacht. In de publicatie wordt ingegaan op de kansen voor de sportvereniging in de toekomst.

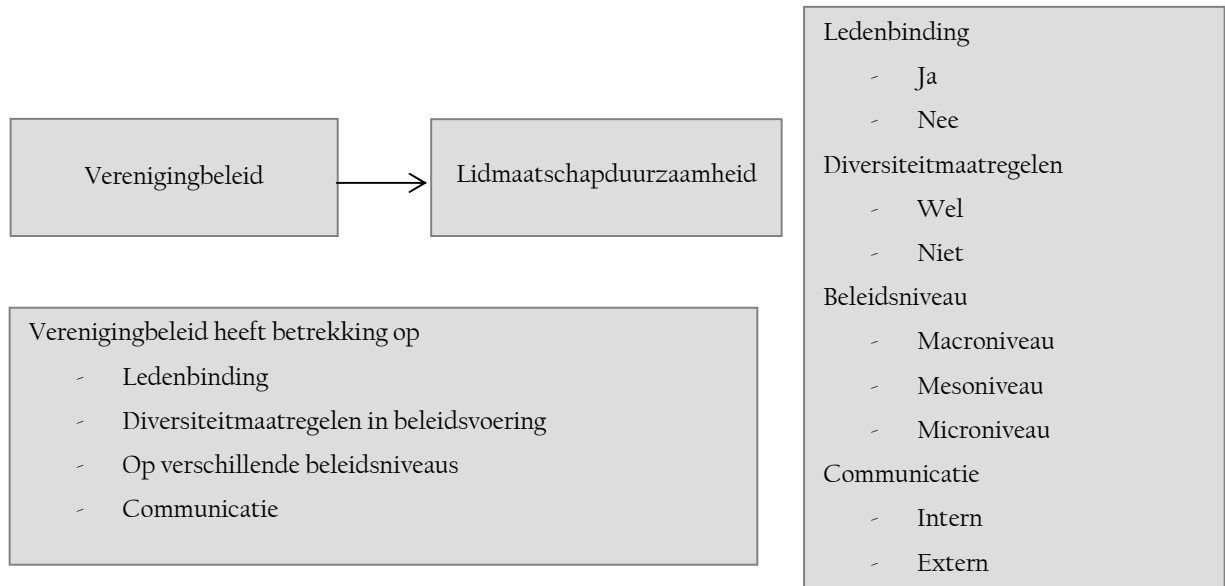
'Kenmerken van de 'vereniging in de 21e eeuw' zijn nieuwe vormen van media, kwaliteit en innovatie, vraaggestuurde, nieuwe diensten en what's in it for me.'

(NOC*NSF, 2008)

Stimuleringsstrategie

Het stimuleren van sportdeelname kan op diverse manieren. Bij dit onderzoek wordt gekeken naar de intensiviteit van de stimuleringsstrategie van een sportvereniging. Het stimuleringsbeleid van een vereniging kan op macro-, meso- en microniveau worden uitgevoerd. Het beleid op macroniveau is gericht op alle leden van de vereniging. Mesoniveau is het beleidsniveau gericht op bepaalde doelgroepen, waaronder kinderen uit lage inkomensklasse. Op microniveau komt het beleid naar voren gericht op handelingen op individueel niveau, waaronder de begeleiding voor het sportende kind uit lage inkomensklasse. Hoe meer op maat gesneden beleid, des te intensiever is de strategie. De sportbehoefte van de jeugdige kan beter worden vastgesteld als men op individueel niveau begeleid.

Hypothese 2: Verenigingbeleid bevordert de lidmaatschapduurzaamheid

Het verenigingbeleid bevordert de lidmaatschapduurzaamheid

Het vermoeden is dat het 'verenigingbeleid' van invloed is op de lidmaatschapduurzaamheid van de doelgroep aan de voetbalvereniging. De veronderstelling is dat een diversiteitbeleid, mét interne en externe communicatie en individuele maatregelen leidt tot een duurzamer lidmaatschap van de doelgroep dan geen diversiteitbeleid, zonder communicatie.

2.3 Theorieën over sociale binding: Putnam en Hirschi

Sociale binding

Het sportgedrag van kinderen wordt sterk bepaald door de invloed van de sociale leefomgeving. Ouders, broertjes en zusjes, maar ook vrienden op school zijn van invloed op het sportgedrag van de jeugdigen.

'Belangrijker dan de samenstelling van het gezin en de sociaal-economische status van de ouders, lijken de voorbeelden en stimulansen die de kinderen thuis krijgen.'

(Scheerder, 2004; Yang e.a., 1996; Martin & Dodder, 1991)

Ander onderzoek onderbouwt het belang van de sociale omgeving op het sportgedrag van kinderen. Individuele verschillen tussen kinderen in sport- en beweeggedrag hebben andere oorzaken dan verschillen in het gedrag van volwassenen. Zo wordt het sportgedrag van volwassenen voor meer dan zestig procent bepaald door genetische aanleg, maar bij kinderen en jongeren tot in de puberteit zijn juist de *sociale omgeving* (ouders en school) en andere omgevingsfactoren van heersende invloed (Stubbe, 2006).

Een theorie die inzicht geeft in de werking van sport op de sociale binding van kinderen is de theorie van de Amerikaanse politicoloog Putnam (2000). Putnam beschrijft in zijn boek 'Bowling alone' dat een sportvereniging de ontmoetingsplaats bij uitstek is voor 'bonding' en 'bridging' netwerken.

"To build bridging social capital requires that we transcend our social, political and professional identities to connect with people unlike ourselves. This is why team sports provide good venues for social capital creation."

(Putnam, 2000)

De hedendaagse politicoloog Putnam ziet in, dat individuen in de moderne samenleving zich steeds meer gaan richten op zichzelf en zich daarmee losmaken van de omgeving. Putnam benadrukt hierbij dat zij steeds meer dingen alleen ondernemen. De samenhang tussen individuen in de hedendaagse samenleving is ver te zoeken, volgens hem. De term 'sociaal kapitaal' is van groot belang in zijn boek 'Bowling Alone' (2000). Sociaal kapitaal verwijst naar *sociale netwerken*, waarin zich normen van wederkerigheid ontwikkelen en waarin veralgemeend vertrouwen in de medemens wordt gegenereerd.

Sociale leefgebieden

De theorie van Putnam onderbouwt dat sociale binding van een kind kan worden versterkt door middel van sport. Echter verwijst de theorie enkel naar één sociaal veld, namelijk het contact met de clubgenoten op de sportvereniging, dat zou moeten bijdragen aan de sociale binding.

Vandaar dat een tweede theorie in dit onderzoek wordt afgewogen tegen de theorie van Putnam, namelijk de sociale bindingtheorie van Travis Hirschi (1969), een Amerikaanse criminoloog. De theorie van Travis Hirschi gaat in op het belang van vier sociale velden, die van invloed zijn op de sociale binding van het kind met een sportvereniging.

Intensiviteit contact

Hirschi stelt zichzelf de vraag waarom individuen afwijkend gedrag vertonen. Als verklaring hiervoor noemt hij in zijn theorie vier bindingselementen, die van invloed zijn op het gedrag van een individu in relatie tot haar omgeving. De vier bindingselementen hebben een onderlinge correlatie en hebben invloed op het blokkeren van afwijkend gedrag ter bevordering van persoonlijke en/of institutionele bindingen (waaronder het gezin, de vriendengroep of het verenigingsleven). De mate van intensiviteit van de vier elementen onafhankelijk van elkaar en gezamenlijk (de sociale binding) is van invloed op de toename of afname van het afwijkende gedrag c.q. sociaal conformerend gedrag van het individu. De vier elementen van de bindingstheorie zijn:

- *Affectieve binding*
- *Betrokkenheid*
- *Inzet*
- *Geloof (in maatschappelijk geldende regels)*

De voorgenoemde bindingselementen van het individu vormen volgens Hirschi een controlemechanisme op ongewenst gedrag van het individu. De theorie voorspelt dat meer sociale binding leidt tot een afname van afwijkend gedrag en vice versa.

De sociale bindingstheorie wordt gebruikt in dit onderzoek om de derde hypothese te toetsen. De hypothese bevat de aanname dat sociale binding de lidmaatschapduurzaamheid bevordert. Om de hypothese te weerleggen zal worden getoetst of 'lidmaatschapduurzaamheid' toeneemt zodra de 'sociale binding' toeneemt.

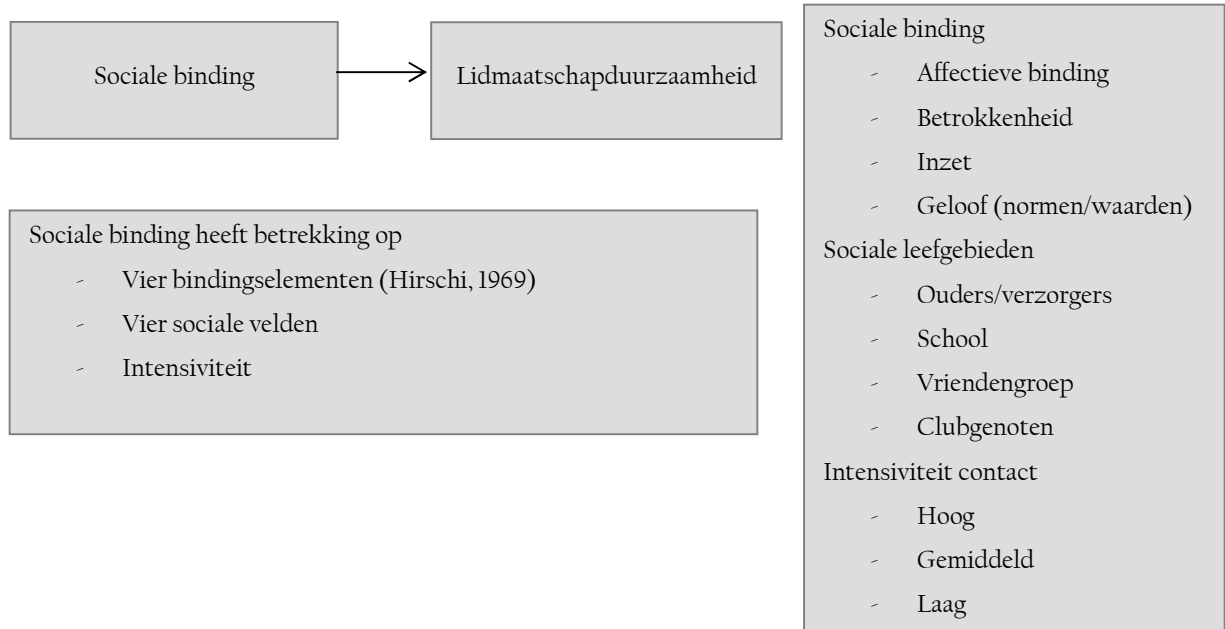
Bovendien worden de vier elementen van de theorie van Hirschi afzonderlijk getoetst. Onderlinge discrepantie binnen de vier elementen van de theorie biedt bijvoorbeeld een verklaring op de vraag waarom kinderen uit een lage inkomensklasse een meer

of minder duurzaam lidmaatschap hebben. Een verklaring voor de mate van duurzaamheid zou zijn dat ouders en vrienden de deelname aan het verenigingsleven stimuleren. Stimulering door ouders en vrienden zal in de leeftijdsfase van het kind van grote invloed zijn op de lidmaatschapduurzaamheid als mede de stimulering van leraren op school om lid te blijven.

Figuur 1: Meerwaarde theorie Hirschi t.o.v. Putnam

V e l d 1 : P u t n a m C l u b g e n o t e n	V e l d 2 : H i r s c h i V r i e n d e n
V e l d 3 : H i r s c h i O u d e r s	V e l d 4 : H i r s c h i S c h o o l

Hypothese 3: Sociale binding bevordert de lidmaatschapduurzaamheid

Sociale binding bevordert de lidmaatschapduurzaamheid

Het vermoeden is dat sociale binding van invloed is op de lidmaatschapduurzaamheid van de doelgroep aan de voetbalvereniging. De veronderstelling is dat een hoge mate van bindingsintensiviteit van de elementen binnen de vier sociale gebieden leidt tot een duurzamer lidmaatschap van de doelgroep dan een lage bindingsintensiviteit van enkele of geen elementen binnen enkele of geen sociale gebieden.

3. ONDERZOEKSONTWERP EN METHODEN

3.1 Methoden van onderzoek

In dit onderzoek worden drie opgestelde hypothesen getoetst. Er wordt gekeken naar het effect van de veronderstelde onafhankelijke variabelen op de lidmaatschapduurzaamheid van kinderen van 6-16 jaar, die lid zijn van een voetbalvereniging in Nederland. Door middel van een vragenlijst, waarin de kernvariabelen zijn verwerkt in zestien verschillende vragen, wordt op landelijk niveau onderzocht in welke mate verschillende factoren van invloed zijn op de lidmaatschapduurzaamheid. Ook wordt getoetst op de correlatie tussen de verschillende variabelen. De vragenlijst met daarin de behandelde onderwerpen zijn in dit hoofdstuk weergegeven.

3.2 Onderzoeksgroep

De vragenlijst is specifiek gericht aan verenigingsbegeleiders van voetbalverenigingen in Nederland. Met de vragen wordt kennis verworven op verenigingsniveau door verschillende verenigingen met elkaar te vergelijken. De vragen betreffen de doelgroep kinderen uit lage inkomensklasse, die lid zijn van een voetbalvereniging. In de vragenlijst wordt de begeleiders specifiek gevraagd naar kenmerken, zoals het stimuleringsbeleid, sociale binding en de inkomensklasse van deze doelgroep op de voetbalverenigingen.

3.3 Vragenlijst

De vragenlijst wordt als volgt vormgegeven en komt voor uit de theorieën over de inkomensklasse, het verenigingbeleid en het sociale bindingsgedrag van kinderen van 6 tot 16 jaar uit lage inkomensklasse:

Thema 1: Ledensamenstelling

Aan de respondenten wordt gevraagd of zij een schatting kunnen geven van het percentage kinderen van 6 tot 16 jaar op hun voetbalvereniging, dat behoort tot de doelgroep kinderen uit lage inkomensklasse. Lage inkomensklasse wordt gedefinieerd met een inkomensgrens tot circa 18.000 euro per jaar. Dit staat gelijk aan een wettelijk minimum inkomen met een bovengrens van 100 euro extra per maand. Deze inkomensgrens wordt

bij gemeenten, overheid, fondsen, e.d. gehanteerd bij de bepaling of ouders in aanmerking komen voor een subsidie.

Thema 2: Lidmaatschapduurzaamheid

Thema 2 gaat in op de lidmaatschapduurzaamheid van kinderen van 6 tot 16 jaar. In de vragenlijst wordt gevraagd naar de termijnen dat een kind uit lage, uit midden en hoge inkomensklasse gemiddeld lid is van een voetbalvereniging. Er wordt gevraagd om een schatting te doen van het aantal voetbalseizoenen van deelname.

Thema 3: Contributiekosten

Thema 3 gaat in op de contributiekosten van een voetbalvereniging. Per vereniging kan de hoogte van de contributiekosten verschillen. Indien de betaling van de contributiekosten bij de ene voetbalvereniging hoger is dan bij de andere kan dat een verklaring zijn voor een afwijking in de lidmaatschapduurzaamheid. Dit is de reden dat wordt gevraagd naar de hoogte van de contributiekosten voor de doelgroep per vereniging. De contributie is het bedrag dat het kind jaarlijks betaald aan de voetbalvereniging om te kunnen sporten.

Thema 4: Betalingstermijn

Thema 4 gaat in op de betalingstermijn van de contributiekosten. Indien een voetbalvereniging relatief hoge contributiekosten berekent voor het lidmaatschap, maar de betalingstermijnen in kleine delen opdeelt kan dat een verklaring zijn voor een relatief hoge mate van lidmaatschapduurzaamheid voor kinderen uit een lage inkomensklasse. Betaling in termijnen werkt immers drempelverlagend. Aan de respondenten wordt gevraagd om een indicatie te geven van het gemiddelde aantal voetbalseizoenen, dat de doelgroep kinderen uit lage inkomensklasse lid is van de voetbalvereniging. Indien op een voetbalvereniging de doelgroep gemiddeld langer lid is, ondanks dat de contributie jaarlijks wordt verrekend, kan worden geconcludeerd dat andere factoren een belangrijke rol spelen bij de mate van lidmaatschapduurzaamheid. Gekeken wordt of bij deze verenigingen er een speciaal verenigingbeleid wordt gevoerd en of er een hoge mate van bindingsgedrag op de vier velden van Travis Hirschi kan worden vastgesteld.

Thema 5: Financieringsbron

Bij thema 5 wordt ingegaan op de financieringsbron waaruit de contributiekosten worden verworven. Indien de lidmaatschapduurzaamheid gemiddeld hoog is en de financiering van de kosten voortkomen uit gemeentelijke gelden of het Nationaal Jeugdsportfonds, kan worden geconcludeerd dat deze regelingen voor de doelgroep ervoor zorgen dat het kind langer aan voetbal deelneemt dan wanneer de kosten niet worden gefinancierd door overheidsmiddelen. Ook kan er onderling worden berekend welke regelingen meer of minder inwerken op de lidmaatschapduurzaamheid.

Thema 6: Ledenbinding

Thema 6 gaat over ledenbinding. Ledenbinding houdt in dat de vereniging maatregelen treft om de doelgroep kinderen uit lage inkomensklasse langer lid te laten zijn van de voetbalvereniging. Een verklaring voor het nemen van maatregelen ter bevordering van ledenbinding is een tekort aan leden. Een verklaring voor het niet nemen van maatregelen kan zijn een gebrek aan kennis over de doelgroep of een gebrek aan middelen of een te hoog aantal leden op de voetbalvereniging.

Thema 7: Diversiteitmaatregelen

Thema 7 gaat in op de diversiteit onder de leden. Met diversiteit wordt bedoeld op kinderen met een andere etnische of culturele achtergrond. Deze kinderen vormen een groot deel van de onderzoeksgroep. Ongeveer 80 procent van de kinderen die worden gesteund door het Nationaal Jeugdsportfonds heeft een andere nationaliteit dan de Nederlandse. Indien blijkt dat binnen de voetbalvereniging veel maatregelen worden genomen ter bevordering van de diversiteit dan kan de lidmaatschapduurzaamheid hoger uitvallen dan verenigingen waar nauwelijks tot geen maatregelen worden getroffen. Ook kan dan worden geconcludeerd dat op het speelveld in- en uitsluitingprocessen een rol spelen bij de keuze van een kind om lang of kort lid te zijn van een voetbalvereniging. Het betreft dus maatregelen die zijn gericht op het behoud van diversiteit in ledensamenstelling. Hierbij valt te denken aan diversiteit op het gebied van etniciteit, inkomen en/of (sub)cultuur. Als toelichting wordt aan de respondenten gevraagd aan te geven waarom zij wel of geen maatregelen treffen en op welke wijze. Een verklaring voor de lidmaatschapduurzaam-

heid zou zijn, dat wanneer een vereniging een actief diversiteitbeleid voert, de doelgroep daardoor langer lid is van de vereniging dan wanneer er geen diversiteitsmaatregelen worden getroffen. Ook de wijze waarop de maatregelen worden genomen binnen de vereniging kunnen ons inzicht bieden in de beleidsaanbevelingen voor verenigingen waar het beleid nog niet in diversiteit wordt gestimuleerd.

Thema 8: Stimuleringsstrategie

Bij stimuleringsstrategie wordt er gevraagd naar het stimuleren van de lidmaatschap-duurzaamheid van de doelgroep op drie strategische niveaus, namelijk op micro-, meso- en macroniveau. Verondersteld wordt dat het stimuleringsbeleid dat op microniveau plaatsvindt, zorgt voor een duurzamer lidmaatschap bij de doelgroep dan wanneer het beleid op macroniveau op een voetbalvereniging plaatsvindt. Het gaat immers om de voorspelbaarheid van gedrag van een deel van het ledenaantal van de voetbalvereniging, of wel enkele individuen. Beleid dient daarom voor deze doelgroep op maat gesneden te worden. Als toelichting wordt gevraagd om aan te geven op welke wijze deze maatregelen op niveau worden getroffen. Inzicht in de maatregelen kan ook voor andere verenigingen bruikbaar zijn en zo kunnen standaard stimuleringsstrategieën in beleid op diverse niveaus worden vastgesteld.

Thema 9: Communicatie

Communicatie gaat in op de wijze van communiceren van de voetbalvereniging met en rondom de doelgroep kinderen uit lage inkomensklasse. Hierbij bestaat de keuze tussen interne communicatie, of wel binnen de vereniging door gesprekken te voeren met de doelgroep. Of uit externe communicatie, gesprekken en andere communicatiemiddelen met de ouders, scholen, vrienden, e.d. Of beide, communicatie zowel intern als extern gericht. Verondersteld wordt dat wanneer de communicatie op beide gebieden wordt uitgevoerd omtrent het lidmaatschap van de doelgroep, dat hiermee een duurzamer lidmaatschap wordt verworven dan indien er enkel op extern of intern niveau wordt gecommuniceerd. Als toelichting wordt aan de respondenten gevraagd op welke wijze zij de communiceren met de doelgroep.

Thema 10: Sociale binding

Bij sociale binding wordt ingegaan op de sociale binding van de doelgroep en het bewustzijn van de vereniging ten opzichte van de verschillende vormen van sociale binding, zoals deze kan worden herleid uit de bindingstheorie van Travis Hirschi. Uit de theorie blijkt dat Hirschi vier verschillende vormen van sociale binding benoemd. Inzicht in de vormen van binding, zoals deze uiting krijgen op de voetbalvereniging, zeggen iets over de reden waarom kinderen lid zijn of blijven en door welke achterliggende reden het gedrag wordt veroorzaakt.

Vormen van binding zijn: affectief, betrokken, inzet, geloof. Affectief is gericht op de 'affiniteit met de sport zelf'. Betrokken is gericht op het 'erbij willen horen'. Inzet is gericht op 'het willen presteren'. Geloof is gericht op 'sporten omdat het hoort, de overtuiging'.

Thema 11: Sociale leefgebieden

Bij het onderwerp 'sociale leefgebieden' wordt ingegaan op het contact dat de voetbalvereniging onderhoudt met de vier sociale leefgebieden van Travis Hirschi, waaruit bepaald gedrag van individuen kan worden verklaard. Als toelichting wordt gevraagd aan te geven op welke wijze het contact met de doelgroep wordt onderhouden.

Thema 12: Intensiviteit contact

Thema 12 gaat in op de intensiviteit van het contact met de vier sociale leefgebieden van de doelgroep. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen: dagelijks (hoge intensiviteit), wekelijks (gemiddelde intensiviteit) of maandelijks (lage intensiviteit).

3.4 Representativiteit van het onderzoek

De onderzoekspopulatie van het onderzoek waarover een uitspraak wordt gedaan, is 'alle sportende kinderen in Nederland van 6 tot 16 jaar uit lage inkomensklasse'. Het onderzoek is uitgezet onder de verenigingsbegeleiders van de sport 'voetbal'. Voetbal is de meest beoefende sport onder kinderen in Nederland. De resultaten zijn verkregen via een vragenlijst, die is uitgezet onder begeleiders van voetbalverenigingen. De begeleiders staan regelmatig in contact met bestuur, vrienden, scholen, clubleden en ouders en heb-

ben hierdoor goed zicht op de dagelijkse gang van zaken op een voetbalvereniging en kenmerken van de sportende kinderen.

Er is gekozen voor een enkelvoudige aselechte steekproef onder 150 verenigingbegeleiders in Nederland, verdeeld over grote en kleine voetbalverenigingen. Zij zijn allen op hetzelfde tijdstip gevraagd mee te werken aan het onderzoek. De vragenlijst van het onderzoek is uitgezet door middel van een e-mail met daarin een introductietekst (zie: Bijlage 1: E-mail aan verenigingbegeleiders) en een snelkoppeling naar de vragenlijst (zie: Bijlage 2: Vragenlijst).

In totaal hebben 59 verenigingsbegeleiders gereageerd door middel van het invullen van de vragenlijst. In verband met uiteenlopende redenen als bijvoorbeeld vakantie, of het niet meer actief zijn als begeleider bij de betreffende verenigingen zijn er ook een aantal vragenlijsten niet ingevuld.

De e-mail met het verzoek tot deelname is driemaal verzonden. De eerste maal is de vragenlijst verzonden op 20 mei, 2009. De respons was binnen enkele dagen 20 procent. De tweede maal is de vragenlijst middels een herinneringsmail verstuurd op 3 juni, 2009, met als resultaat 15 procent respons. De derde maal (op 10 juni, 2009) is een sluitingsdatum (17 juni, 2009) van de vragenlijst gecommuniceerd naar alle verenigingbegeleiders, hiermee is nog eens 5 procent respons verworven.

Ondanks dat een klein aantal respondenten niet beschikbaar was, i.v.m. vakantie of andere redenen, is de totale respons op de vragenlijst 40 procent van het totaal aantal ondervraagden. Deze respons is verdeeld over verenigingen met veel kinderen uit lage inkomensklasse en verenigingen met weinig kinderen uit lage inkomensklasse (Zie bijlage 3: Kenmerken onderzoekspopulatie), verdeeld over grote steden en kleine dorpen (zie: Bijlage 4: Deelnemende verenigingen). De vragenlijst en de bijbehorende theorieën, procedures en toetsing van resultaten zijn nauwkeurig beschreven en zijn replicerbaar. De interne en externe betrouwbaarheid is hierdoor gewaarborgd.

4. BESCHRIJVENDE VRAAGSTELLING

Met de verkregen theoretische inzichten kan worden ingegaan op de beschrijvende vraagstelling: Wat is de duurzaamheid van lidmaatschap van voetbalverenigingen bij jonge kinderen? Voor de beantwoording van deze vraag wordt in dit hoofdstuk een beschrijving gegeven van de resultaten die zijn verkregen uit de vragenlijst.

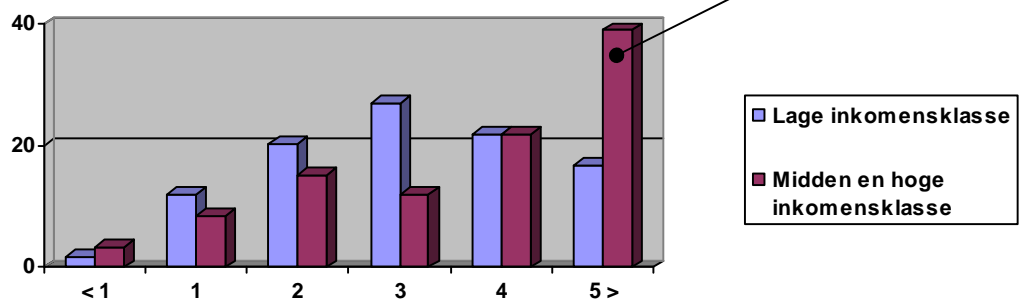
In totaal zijn 59 verenigingen ondervraagd, N = 59. Het gemiddelde percentage kinderen uit lage inkomensklasse op het totaal aantal respondenten is 50 procent (Zie bijlage 4: Kenmerken onderzoekspopulatie).

4.1 Inkomensklasse

Het gemiddeld aantal seizoenen dat kinderen lid zijn van de vereniging is 3,3 seizoenen. Voor lidmaatschap van kinderen uit lage inkomensklasse is het gemiddelde 3 seizoenen. Het gemiddeld aantal seizoenen lidmaatschap van kinderen uit midden en hoge inkomensklasse ligt op 3,6.

Het verschil tussen de gemiddelde lidmaatschapduurzaamheid van lage, midden en hoge inkomensklasse is niet heel erg groot (Zie figuur 1). Wel is op te merken dat kinderen uit midden en hoge inkomensklasse meer lidmaatschaptrouw zijn. De leden uit midden en hoge inkomensklasse zijn voor bijna 40 procent 5 seizoenen of langer lid van de sportvereniging.

Figuur 1: Duur lidmaatschap lage en midden/hoge inkomensklasse

4.1.1 Samenstelling van de leden

Uit de antwoorden van de respondenten blijkt dat er gemiddeld net zoveel kinderen uit lage als uit midden en hogere inkomensklasse lid zijn van een voetbalvereniging. Het gemiddelde percentage leden uit lage inkomensklasse is 50 procent van het totaal aantal leden. De gegeven antwoorden zijn verdeeld over percentages van 10 procent tot 90 procent van het totaal aantal leden (Zie: Bijlage 5: Tabel 1).

4.1.2 Contributiekosten

De contributie voor kinderen uit lage inkomensklasse bij voetbalverenigingen in Nederland is voor een groot deel onder de 100 euro per kind. Ruim 64 procent, 29 procent van de respondenten geeft aan dat dit bedrag tussen de 100 en 150 euro ligt op hun vereniging. Een kleine 7 procent van de verenigingen geeft aan dat de contributie 150 euro of meer bedraagt.

4.1.3 Betalingstermijn

Bij veel verenigingen is het mogelijk om de contributie in termijnen te betalen. Een kleine 19 procent van alle respondenten geeft aan dat jaarlijks (in één termijn) de contributie dient te worden voldaan. Het overige percentage van de verenigingen hanteert betalingstermijnen gelijk verdeeld over een half jaar, een kwartaal en een betalingstermijn van een maand.

4.1.4 Financieringsbron

Bij de vraag wie de contributie betaald voor het sportende kind uit lage inkomensklasse, wordt overwegend geantwoord, dat in ieder geval de ouders of verzorgers van het kind een deel van de contributie betalen (88 procent). Het kind zelf betaald in een enkel geval zelf de contributie. Ook wordt aangegeven bij 14 procent van de verenigingen dat de contributie of een deel daarvan wordt betaald door het Nationaal Jeugdsportfonds. Meer dan de helft van de respondenten geeft aan te weten dat kinderen op hun vereniging tevens kunnen sporten door middel van overheidsgelden, oftewel dat de contributie deels wordt voldaan door middel van een gemeentelijk budget.

4.2 Verenigingbeleid

Om antwoord te kunnen geven op de vraag of verenigingbeleid de lidmaatschapduurzaamheid bevordert, dient een vergelijking te worden gemaakt tussen beleid op verenigingen waar de duurzaamheid van het lidmaatschap van kinderen uit lage inkomensklasse relatief laag is en verenigingen waar de duurzaamheid van het lidmaatschap relatief hoog is van de doelgroep. Alvorens deze vergelijking wordt gemaakt wordt hieronder een beschrijving gegeven van de verschillende maatregelen die op verenigingsniveau worden genomen.

4.2.1 Maatregelen voor ledenbinding

De verenigingen wordt gevraagd in hoeverre zij maatregelen nemen ter bevordering van de ledenbinding op hun verenigingen. Het is de vraag of het binden van leden samenhangt met de lidmaatschapduurzaamheid van kinderen uit lage inkomensklasse. 68 procent van de respondenten geeft aan dat zij in het verenigingbeleid maatregelen nemen voor ledenbinding. De reden waarom men in het resterende deel (32 procent) geen maatregelen neemt, is omdat men daar geen middelen beschikbaar voor heeft of dat de verantwoordelijkheid niet bij de vereniging ligt maar bij bijvoorbeeld de vrijwilligers of de gemeenten. Ook geeft men aan dat maatregelen voor ledenbinding voor een specifieke doelgroep niet van toepassing is op de vereniging en ook dat men op de vereniging nog niet eraan is toegekomen om een dergelijk beleid te voeren.

Op de vraag welke maatregelen de verenigingen nemen voor ledenbinding wordt zeer algemeen tot zeer concreet geantwoord. Sommige verenigingen noemen 'sociaal maatschappelijke inzet' als maatregel of proberen een 'thuisgevoel' te creëren op hun vereniging. Anderen organiseren kampen, bijeenkomsten, disco en andere niet aan de sport gerelateerde activiteiten. Veel wordt genoemd dat men op de vereniging rekening houdt met betalingswijzen, waaronder het verdelen van de contributie over verschillende termijnen van het jaar. Goede training en begeleiding van de doelgroep wordt ook genoemd als maatregel voor ledenbinding. En tot slot wordt deelname aan projecten van Tijd voor Sport van de KNVB en schoolprojecten in de regio genoemd als maatregel voor ledenbinding.

4.2.2 Intensiviteit verenigingsbeleid

De voetbalverenigingen worden gevraagd op welk niveau zij maatregelen nemen om de doelgroep kinderen uit lage inkomensklasse langer te laten sporten. 82 procent van de verenigingen geeft aan dat zij op algemeen niveau maatregelen nemen, ofwel een beleid dat niet specifiek gericht is op de doelgroep. Het overige percentage van de verenigingen geeft aan intensief maatregelen te nemen, namelijk op doelgroep en op individueel niveau. De begeleiding op doelgroep en individueel niveau vindt plaats door extra aandacht te geven, te ondersteunen en te adviseren aan de doelgroep.

4.2.3 Diversiteitbeleid

Bij de vraag of verenigingen een diversiteitbeleid voeren wordt nog voor het grootste deel met 'nee' geantwoord. 58 procent van de verenigingen geeft aan geen diversiteitbeleid te voeren. Enerzijds wordt als reden aangedragen dat er geen problemen zijn in de samenstelling van de leden op de vereniging. Anderzijds geeft men een enkele keer aan, dat indien veel kinderen met 'Marokkaanse' afkomst lid zijn op de vereniging, er problemen worden ondervonden.

42 procent van de verenigingen, die wel een diversiteitbeleid voeren, geven aan dat zij dit verwezenlijken door een goede mix te maken van kinderen van Nederlandse nationaliteit en kinderen die méér dan een Nederlandse nationaliteit hebben. Ook in de leiding probeert men hierin diversiteit aan te brengen. In de samenstelling van vrijwilligers komt deze mix nog te weinig naar voren en daar proberen verenigingen verandering in te brengen door deelname aan projecten als Tijd voor Sport, waarbij ouders en verzorgers van de doelgroep extra worden begeleid.

4.2.4 Communicatie

In de vragenlijst wordt ingegaan op het onderwerp 'communicatie'. Met welke sociale velden communiceert de voetbalvereniging? 57 procent van de verenigingen geeft aan dat zij zowel communiceren met de leden zelf, als de ouders, scholen en vrienden van de leden. 34 procent van de verenigingen geeft aan dat zij enkel communiceren met leden vanuit de vereniging (Zie: Bijlage 5: Tabel 2).

Bij het soort communicatiemiddel wordt gekozen voor open indirecte bronnen, zoals: kranten, clubbladen, websites. Maar ook via meer directe communicatieve bronnen, namelijk door brieven te sturen (in diverse talen), bijeenkomsten te organiseren en via mond op mond reclame.

4.3 Sociale binding

Bij de hypothese of lidmaatschapduurzaamheid toeneemt zodra de sociale binding toeneemt wordt in de vragenlijst gekeken naar de redenen van binding en de intensiviteit van het contact met vier sociale velden van de doelgroep kinderen uit lage inkomensklasse. Alvorens er wordt ingegaan of sociale binding de lidmaatschapduurzaamheid bevordert, wordt hieronder een beschrijving gegeven waarom kinderen uit lage inkomensklasse deelnemen aan sport en in welke mate de sociale binding wordt ingebed op de verenigingen.

4.3.1 Bindingselementen

Aan de respondenten wordt gevraagd aan te geven waarom kinderen deelnemen aan sport. Uit de antwoorden komt naar voren dat kinderen vooral deelnemen omdat zij affiniteit hebben met de sport (affectieve binding). 80 procent van de respondenten denkt dat dit de hoofdreden is om te sporten. Maar ook willen kinderen sporten om erbij te horen (betrokkenheid) (41 procent) en omdat zij met sport graag willen presteren (inzet) (42 procent). Het bindingselement van overtuiging (geloof) wordt door 7 procent van de verenigingen genoemd.

4.3.2 Contact met sociale velden

Er wordt gevraagd met welke sociale velden van de doelgroep de vereniging contact heeft, op welke wijze en met welke intensiviteit. Het meeste contact wordt onderhouden met de ouders, vrienden en de clubgenoten van de kinderen uit lage inkomensklasse. Dit contact vindt bij veel verenigingen vooral wekelijks plaats. Maandelijks wordt door gemiddeld éénderde van de verenigingen ook contact gehouden met de school van het sportende kind (Zie: Bijlage 5: Tabel 3).

Het contact vindt veelal mondeling plaats. Vooral met de ouders en de clubgenoten. Het contact tussen ouders, school en clubgenoten vindt ook via de website plaats. Telefonisch contact of e-mail wordt minder vaak genoemd (Zie: Bijlage 5: Tabel 4). Vrienden van het kind worden vooral via mondelinge wegen of via een website benaderd.

5. VERKLARENDE VRAAGSTELLING

In hoeverre vinden we de veronderstelde effecten in gegevens over de duurzaamheid van lidmaatschap van kinderen bij voetbalverenigingen?

De centrale vraagstelling is:

‘In hoeverre kan lidmaatschapduurzaamheid door kinderen op sportverenigingen worden verklaard vanuit: de inkomensklasse van ouders, het beleid van de sportvereniging en de sociale binding van het sportende kind?’

Voor de beantwoording van de centrale vraagstelling wordt uitgegaan van de drie gestelde hypothesen, waarbij lidmaatschapduurzaamheid als *afhankelijke variabele* geldt en waarbij wordt onderzocht in hoeverre deze toe- of afneemt zodra de onderzochte *onafhankelijke variabelen* wijzigen. De hypothesen zijn als volgt:

- Hypothese 1: Inkomensklasse bevordert lidmaatschapduurzaamheid
- Hypothese 2: Verenigingbeleid bevordert lidmaatschapduurzaamheid
- Hypothese 3: Sociale binding bevordert lidmaatschapduurzaamheid

5.1 Inkomensklasse bevordert lidmaatschapduurzaamheid

De eerste deelvraag voor de beantwoording van de centrale vraag is:

1. Zijn kinderen uit midden en hoge inkomensklasse langer op sport? En wat gebeurt er als de contributie lager is dan 100 euro, er in meer termijnen kan worden betaald of dat via gemeente of Het Nationaal Jeugdsportfonds de contributie wordt betaald?

Het antwoord op hypothese 1 is: Ja, inkomensklasse bevordert de lidmaatschapduurzaamheid met ruim een half seizoen. De factoren in hypothese 1, die naast de inkomensklasse zijn onderzocht, zijn tevens met elkaar vergeleken.

Bij kinderen uit lage inkomensklasse is de lidmaatschapsduur voor 83 procent verdeeld over maximaal één, twee, drie of vier voetbalseizoenen per sportend kind. De doelgroep kinderen uit midden en hoge inkomensklasse is voor circa 97 procent verdeeld over twee, drie, vier of vijf en meer seizoenen lidmaatschap. Opvallend is dat 39 procent van de respondenten aangeeft dat kinderen uit midden of hoge inkomensklasse 5 of meer seizoenen lid zijn op hun vereniging. Dat is een aanzienlijk verschil met kinderen uit lage inkomensklasse, waarbij de respondenten aangeven dat slechts 17 procent van de doelgroep 5 seizoenen of langer lid is op de voetbalvereniging.

Bij een vergelijking van de laatste drie keuzeopties: drie en meer seizoenen lidmaatschap is de verhouding tussen lage inkomensklasse met de midden en hoge inkomensklasse 66 procent (laag) tegen 73 procent (midden en hoog). (Zie: Bjlage 5: Tabel 5)

Zodra maatregelen worden genomen ter bevordering van lidmaatschapduurzaamheid op financieel gebied: de contributiekosten, de betalingstermijn en de financieringsbron, neemt de lidmaatschapduurzaamheid gemiddeld met 0,2 seizoenen toe.

5.1.1 Contributiekosten

Het hanteren van lage contributiekosten heeft geen positief effect op de lidmaatschapduurzaamheid van kinderen uit lage inkomensklasse. Bij een vergelijking van lage contributiekosten (onder de 100 euro) met gemiddelde contributiekosten (tussen de 100 en 150 euro) en hoge (boven de 150 euro) blijkt dat de lidmaatschapduurzaamheid met – 3 procent verschilt.

5.1.2 Betalingstermijn

Het hanteren van verschillende betalingstermijnen voor de betaling van de contributie heeft positief effect op de lidmaatschapduurzaamheid van kinderen uit lage inkomensklasse. Er kan echter niet worden gesteld dat hoe meer betaaltermijnen er worden gehanteerd, er ook een langer lidmaatschap wordt verwezenlijkt. Vooral het hanteren van 12

termijnen, dus maandelijks, heeft een negatief effect op de lidmaatschapduurzaamheid. Bij de mogelijkheid om te betalen in een half jaar of per kwartaal neemt de lidmaatschapduurzaamheid toe met gemiddeld 0,2 seizoenen. Bij het hanteren van een jaarlijks termijn, blijft de lidmaatschapduurzaamheid gelijk aan het gemiddelde, namelijk 3,0 seizoenen. Het verschil is 2,9 seizoenen bij een betalingstermijn van 1 of 2 maal per jaar, tegen 3,1 bij een betalingstermijn van 4 of 12 keer per jaar.

5.1.3 Financieringsbron

De lidmaatschapduurzaamheid neemt toe zodra de gemeente een deel van de contributiekosten tot zich neemt. Het gemiddelde aantal seizoenen dat een kind uit lage inkomensklasse lid is, groeit met gemiddeld 0,3 seizoenen lidmaatschap. Wanneer het Nationaal Jeugdsportfonds een deel of in zijn geheel de contributie betaald, dan stijgt het aantal seizoenen lidmaatschap met 0,6 en komt daarmee op 3,6 seizoenen lidmaatschap (Zie: Bijlage 5: Tabel 6).

5.2 Verenigingbeleid bevordert lidmaatschapduurzaamheid

De volgende deelvraag voor beantwoording van de centrale vraag is:

2. Zijn kinderen langer op sport als het verenigingsbeleid op diverse niveaus plaatsvindt en waarbij de vereniging maatregelen neemt voor ledenbinding, diversiteit en waarbij de communicatie zowel intern als extern wordt verricht?

Het antwoord op hypothese 2 is: Ja, verenigingbeleid bevordert de lidmaatschapduurzaamheid met 0,2 seizoenen. De factoren op het gebied van verenigingbeleid, die van invloed zijn op de lidmaatschapduurzaamheid, zijn hieronder weergegeven.

5.2.1 Beleidsniveau

Het gemiddelde aantal lidmaatschapseizoenen voor kinderen uit lage inkomensklasse is over het totaal van het aantal ondervraagde verenigingen 3,0 seizoenen. Zodra het verenigingsbeleid meer op microniveau plaatsvindt, door middel van extra begeleiding van de doelgroep, individuele begeleiding of beide, dan neemt de lidmaatschapduurzaamheid

niet toe. De lidmaatschapduurzaamheid van kinderen uit midden en hoge inkomensklasse neemt wel toe met 0,2 procent en maakt daarmee het totale gemiddelde op 3,8 seizoenen voor kinderen uit midden en hoge inkomensklasse.

5.2.2 Diversiteitbeleid

Indien er een diversiteitbeleid wordt gevoerd op de vereniging, dan neemt het aantal lidmaatschapseizoenen toe met 4 procent, oftewel een gemiddelde van 3,1 seizoenen voor kinderen uit lage inkomensklasse. Bij verenigingen die een diversiteitbeleid voeren neemt ook de duurzaamheid van de kinderen uit midden en hoge inkomensklasse toe, weliswaar met een 0,2 seizoenen. Diversiteitbeleid bevordert dus niet alleen de lidmaatschapduurzaamheid voor kinderen uit lage inkomensklasse. Verenigingen die geen diversiteitbeleid voeren, hebben een lagere lidmaatschapduurzaamheid dan het gemiddelde (Zie: Bijlage 5: Tabel 7).

Het belang van diversiteit komt niet alleen naar voren in het stimuleren en het overbruggen van de aanwezige verschillen binnen een vereniging. Ook een diverse ledenamenstelling is van directe invloed op de lidmaatschapduurzaamheid. Opvallend is dat bij verenigingen, waar de ledenamenstelling bestaat uit een klein percentage kinderen uit lage inkomensklasse (10 procent), de lidmaatschapduurzaamheid niet hoger is dan twee seizoenen. Pas indien er een percentage van 30, 40 of 50 procent wordt bereikt, komt de gemiddelde lidmaatschapduurzaamheid van kinderen uit lage inkomensklasse dichterbij die van de kinderen uit midden en hoge inkomensklasse.

5.2.3 Ledenbinding

Verenigingen die aangeven dat zij maatregelen nemen voor ledenbinding van de doelgroep kinderen uit lage inkomensklasse, daarbij neemt de lidmaatschapduurzaamheid van de doelgroep toe met 0,1 seizoen en komt daarmee op 3,1 seizoenen.

5.2.4 Communicatie

De verenigingen hebben aangeven op welke wijze met de doelgroep kinderen uit lage inkomensklasse wordt gecommuniceerd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen interne communicatie en extern communicatie. De communicatie kan direct gericht zijn aan de doelgroep (intern) of aan ouders, scholen en vrienden (extern) of beide. 33 verenigin-

gen richten de communicatie zowel intern als extern. De overige respondenten geven aan dat op hun vereniging de communicatie enkel intern is gericht (21 verenigingen) of enkel extern (5 verenigingen). De lidmaatschapduurzaamheid neemt toe met 0,2 seizoenen, zodra de communicatie zowel intern als extern is gericht. Wanneer de communicatie enkel intern of extern is gericht neemt de lidmaatschapduurzaamheid niet toe. Het verschil is 3,2 seizoenen voor communicatie intern en extern gericht tegen 2,8 seizoenen voor communicatie die enkel intern of enkel extern is gericht.

5.3 Sociale binding bevordert lidmaatschapduurzaamheid

De deelvraag voor beantwoording van de centrale vraag is:

3. Zijn kinderen langer op sport als de redenen van binding overeenstemmen met de vier sociale bindingselementen van Travis Hirschi en wanneer vier sociale velden van het kind in contact staan met de vereniging en indien hierbij sprake is van een hoge intensiviteit van dit contact?

5.3.1 Redenen van binding

De verenigingen hebben aangegeven om welke redenen de kinderen bij hun op de vereniging sporten. Er was keuze uit vier bindingselementen. Zodra de verenigingen aangeven dat kinderen op hun vereniging sporten om twee of meer van de vier bindingselementen, dan neemt de lidmaatschapduurzaamheid toe. Het gemiddeld aantal seizoenen van kinderen uit lage inkomensklasse, die om meer dan één van de genoemde redenen sporten, is daarmee 3,3 seizoenen. Indien er enkel voor één bindingselement wordt gekozen, dan blijft de lidmaatschapduurzaamheid gelijk aan het gemiddelde.

5.3.2 Contact sociale velden

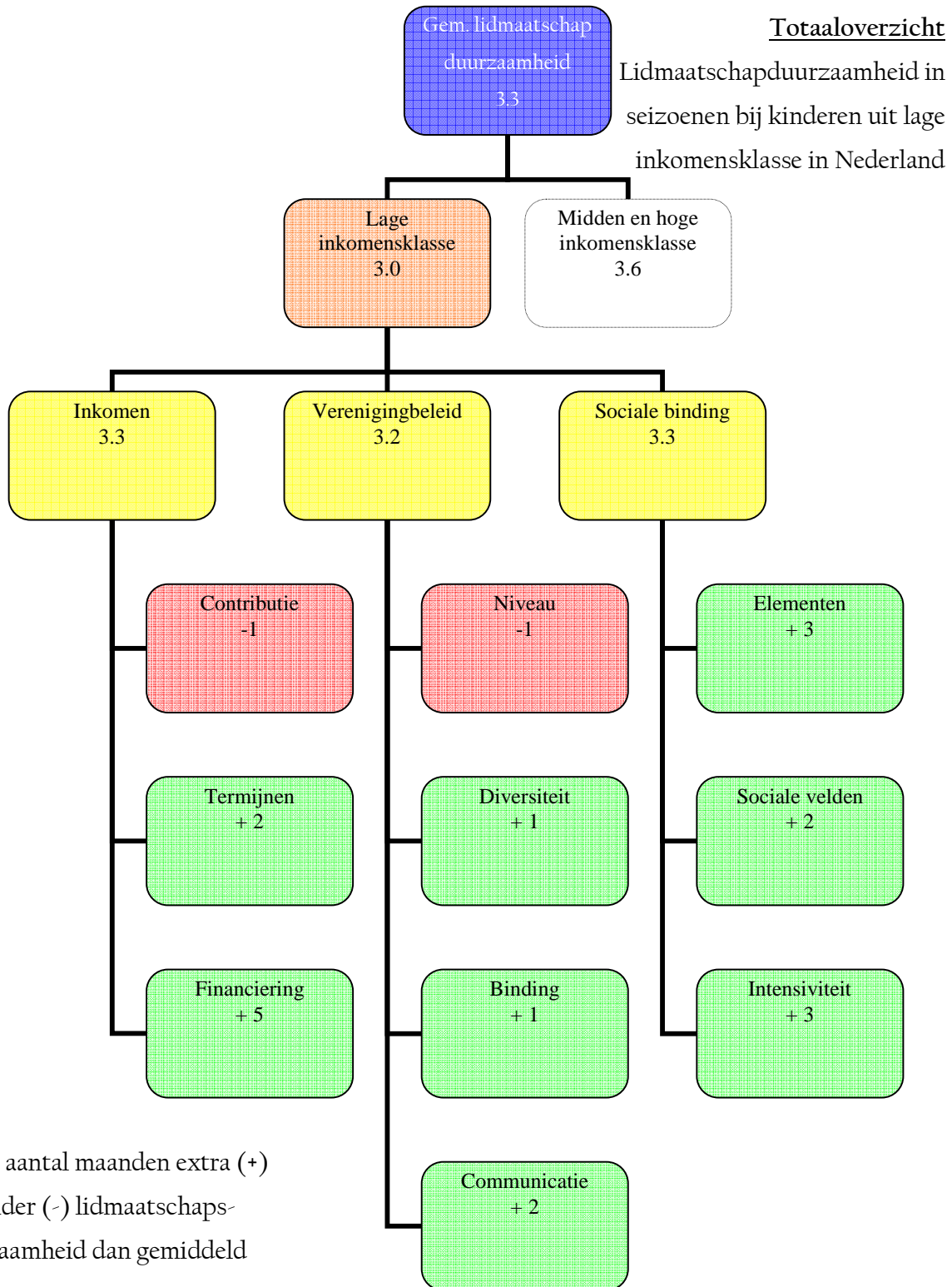
Indien verenigingen wekelijks contact onderhouden met de ouders van het kind, dan neemt de lidmaatschapduurzaamheid toe met . Het wel of niet in contact staan met de school of vrienden heeft geen effect op de lidmaatschapduurzaamheid van kinderen uit lage inkomensklasse. Wekelijks contact met de clubgenoten heeft wel effect op de lid-

maatschapduurzaamheid. Het verschil is positief en doet de lidmaatschapduurzaamheid stijgen met 0,3 seizoenen, een totaal van 3,3 seizoenen.

5.3.3 Intensiviteit contact

Het hebben van mondeling contact met de ouders heeft positief effect op de lidmaatschapduurzaamheid van kinderen uit lage inkomensklasse. Het verschil is 0,1 seizoen. Het elektronisch contact onderhouden met de clubgenoten, dus via e-mail of website, heeft veel effect op de duurzaamheid van het lidmaatschap, een positief effect van gemiddeld 0,4 seizoenen.

6. CONCLUSIE EN DISCUSSIE

6.1 Conclusie

In hoeverre kan de lidmaatschapduurzaamheid door kinderen op sportverenigingen worden verklaard uit: inkomensklasse, verenigingbeleid en sociale binding? In de voorgaande hoofdstukken is een theoretische en empirische beschrijving en een verklaring gegeven van lidmaatschapduurzaamheid van kinderen uit lage inkomensklasse in Nederland.

De drie gestelde hypothesen van dit onderzoek zijn bevestigd door het empirisch onderzoek. De meest opvallende conclusie van dit onderzoek is dat inkomensklasse van invloed is op de lidmaatschapduurzaamheid van kinderen. De vergelijking tussen de twee onderzochte groepen ('lage' en 'midden en hoge' inkomensklasse) laat een verschil zien van 0.6 seizoenen. Verwacht werd dat de hoogte van contributiekosten bepalend zou zijn voor de duur van het lidmaatschap, maar dit bleek niet het geval te zijn, aldus de resultaten van dit onderzoek. Wel blijkt dat financiële steun door gemeenten of het Nationaal Jeugdsportfonds een positieve invloed heeft op de duurzaamheid van lidmaatschap bij kinderen uit lage inkomensklasse in Nederland.

Het verenigingsbeleid is ook van positieve invloed op de lidmaatschapduurzaamheid van kinderen uit lage inkomensklasse. Vooral diversiteitbeleid laat een positieve verschuiving zien van de lidmaatschapduurzaamheid. Ook ledenbinding en interne en externe communicatie dragen bij aan een langer lidmaatschap van de doelgroep.

De sociale binding van het sportende kind draagt tevens bij aan de lidmaatschapduurzaamheid. Hoe meer bindingselementen van een kind aanwezig zijn op een vereniging, des te hoger is de mate van lidmaatschapduurzaamheid. Ook het contact met vier van de sociale velden van het kind en de intensiviteit van dit contact dragen positief bij aan de lidmaatschapduurzaamheid.

Verschillende interne en externe factoren dragen bij aan de mate van sportdeelname onder de jeugd. Dat blijkt uit dit onderzoek. Harde factoren, waaronder inkomen, zijn van invloed zijn op de mate van lidmaatschapduurzaamheid bij kinderen uit lage inkomensklasse. Voor deze harde factoren zijn diverse financiële oplossingen te vinden op gemeentelijk en landelijk niveau. Het is echter de vraag of beleid, gericht of financiële steun, afdoende is, gezien de problematiek en de resultaten. Uit dit onderzoek blijkt dat naast inkomen, het verenigingsbeleid en vooral ook het in contact staan met de sociale omge-

ving van een kind, bijdraagt aan de deelname van kinderen uit lage inkomensklasse op een vereniging. Op dit gebied is meer effect te behalen dan het simpelweg bekostigen van de contributiekosten. Een combinatie van financiële steun en het contact met de sociale omgeving doet de gemiddelde lidmaatschapduurzaamheid stijgen tot boven het landelijk gemiddelde.

6.2 Discussie

Dit onderzoek is op verenigingsniveau uitgevoerd. Desondanks zijn inzichten verworven over beweegredenen van gedrag onder jeugdigen. In hoeverre de percepties van begeleiders kunnen worden vertaald naar de werkelijke drijfveren voor het gedrag van het kind is onduidelijk. Wel is gevraagd aan de begeleiders hoe de perceptie is gevormd. Veelal wordt geantwoord dat de percepties voortkomen uit gesprekken met ouders, vrienden en de clubleden zelf. Hierdoor kan enigszins worden aangenomen dat de verkregen resultaten overeenstemmen met de praktijk.

De KNVB en het projectbureau Tijd voor Sport werken aan diverse projecten, in samenwerking met de overheid, om meer maatschappelijke en gezondheidseffecten te behalen met sport. Deze projecten worden door de verenigingbegeleiders van de voetbalverenigingen veel genoemd in de vragenlijsten, waaronder sport- en schoolprojecten, begeleiding van allochtone jeugdigen, e.d. Het is moeilijk aan te tonen of de beschreven projecten en daarmee ook een deel van de resultaten gelden voor elke tak van sport. Het resultaat van de projecten kan het beeld over de lidmaatschapduurzaamheid vervormen. Hierover zou een soortgelijke studie onder andere takken van sport uitsluitend kunnen bieden.

7. BELEIDSAANBEVELINGEN

De onderstaande aanbevelingen komen voort uit het onderzoek, alsmede uit interviews met medewerkers van o.a. FORUM, KNVB, Het Nationaal Jeugdsportfonds en nog andere vakspecialisten, waaronder beleidsmakers en politici.

7.1 Financiële begeleiding

Hoewel deelname aan sport voor iedereen beschikbaar dient te zijn, en daar ook diverse regelingen voor tot stand zijn gekomen om gemeentelijk niveau, blijkt in de praktijk dat financiering van het sportende kind steeds problematischer wordt voor gezinnen. De beeldvorming rondom de georganiseerde sport is dat sport als ‘duur’ wordt ervaren. De weg naar het gemeentelijk loket is onbekend (en onbemind) en bovendien gelden nog extra kosten voor sportattributen, die ertoe leiden dat sport, vooral in georganiseerd verband, als onbetaalbaar wordt gezien. De ongeorganiseerde sport daarentegen wordt veel meer gebruikt, wanneer men per keer kan deelnemen en op dat moment ook de financiële bijdrage mag leveren. Een oplossing hiervoor is Het Nationaal Jeugdsportfonds, dat jaarlijks de contributie en de attributen voor haar rekening neemt.

Wijs de weg!

Voor veel ouders is het nog onduidelijk hoe via de gemeente of Het Nationaal Jeugdsportfonds de contributiekosten kunnen worden voldaan. Verenigingen, gemeenten en scholen kunnen hierin bijdragen door informatie te verschaffen of zelfs te helpen bij het invullen van benodigde formulieren voor een subsidieaanvraag.

Ook de mogelijkheid voor betaling in termijnen dient inzichtelijk te zijn voor elke ouder. Op deze wijze laat de vereniging zien dat hij diverse stappen onderneemt om in de financiële steun tegemoet te zien.

‘Sport is een van de belangrijkste vormen van vrijetijdsbesteding, die niet alleen een bijdrage levert aan de gezondheid maar ook zorgt voor ontspanning. Daarom is het belangrijk dat sport toegankelijk is voor iedereen. Dat blijkt niet het geval want de deelname van allochtonen is veel lager dan van autochtonen.’

(FORUM, Kleurrijk Samenspel, 2000)

7.2 Multicultureel perspectief

Volgens FORUM spelen onder andere de volgende issues een rol bij het moeizaam participeren van bepaalde doelgroepen jeugdigen op sportverenigingen in Nederland. De geluiden zijn vanuit het perspectief van sportverenigingen en vanuit de doelgroep zelf:

- Het niet willen participeren van minderheidsgroepen (zoals: het niet willen rijden bij uitwedstrijden).
- Vanuit de vereniging wordt geen/weinig rekening gehouden met de culturele behoeften (zoals: Halal vlees in kantine, varkensvlees in frituur, het draaien van bepaalde muziek in de kantine).

Er kan meer aandacht worden geschonken aan diversiteitbeleid op de sportverenigingen. Een voorbeeld is het project Kismet, van FORUM. Hierbij is extra aandacht voor empowerment naast het sporten, speciaal gericht op allochtone meisjes.

Er is nog veelal sprake van een ‘ons kent ons’ cultuur op verenigingen. Dit is enkel te doorbreken indien vanuit hogere kringen op de sportverenigingen een duidelijk signaal wordt afgegeven naar de doelgroep, namelijk een toegankelijke en open houding, waarbij mogelijkheid wordt geboden voor integratie van gewoonten en leefstijlen van minderheidsgroepen. Alle doelgroepen dienen zich ‘thuis te voelen’. Veel activiteiten organiseren, zoals ouderavond, kamp, disco en nog veel meer! Deze activiteiten dragen ertoe bij dat leden zich thuis gaan voelen en binden op de vereniging.

7.3 Een integrale aanpak

Verskillende culturele aspecten dragen bij aan het wegblijven of desintegreren van minderheidsgroepen. Om deze processen tegen te gaan dient er goede begeleiding te zijn vanuit de sportvereniging, maar ook vanuit scholen, de vriendenkring en ouders van de jeugdigen. De beste aanpak is om de sociale leefomgeving dusdanig in te richten, dat sporten iets is wat 'erbij hoort'. Daarvoor is goede communicatie nodig op alle vlakken en hierin kunnen zelforganisaties een belangrijke rol spelen. Zij spreken bijvoorbeeld de taal van de ouders van allochtone jeugdigen. De focus in het huidige beleid ligt nog teveel op verenigingsniveau en gemeentelijk niveau, terwijl individuele begeleiding van ouders en kind bij dit vraagstuk veel effectiever is.

Een goed begin, is het halve werk!

Vooraf voor jeugdigen die net beginnen met sporten is het de vraag hoe bij hen het zelfvertrouwen kan worden gecreëerd, waardoor zij zich thuis voelen op de vereniging. Als een kind in een team terecht komt waarin hij of zij onderaan moet beginnen, dan is het gelijk al moeilijk om een positie te veroveren. Tips zijn:

- Laat nieuwe leden zo veel mogelijk gelijktijdig in één team beginnen of zet nieuwe leden bewust een stukje onder hun niveau als ze binnenstromen.
- Zorg voor binding binnen het team. Het moet het liefst meteen leuk zijn. Niet alleen sportief, maar vooral ook in de interactie. Stel nieuwe leden meteen voor aan de groep, doe een oefening/spelletje waarmee nieuwe leden snel een plek en een rol krijgen in het team.
- Geef nieuwe leden vooral aan het begin van hun sportdeelname extra aandacht. Als een kind eenmaal een poosje lid is, een rol en een plek heeft in het team, weet dat er op hem wordt gerekend, zal hij/zij makkelijker blijven.

REFERENTIES

- Bois, J. E., Sarrazin, P. G., Brustad, R. J., Trouilloud, D.O. & F. Cury. '*Elementary schoolchildren's perceived competence and physical activity involvement: the influence of parents' role modelling behaviours and perceptions of their child's competence*'. In: *Psychology of sport and exercise* 6-4, 381-397. 2005
- Breedveld, K. '*Sociale cohesie: de relatie tussen sportdeelname en sociaal kapitaal*.' In *Rapportage Sport 2003*, Hoofdstuk 10. Den Haag SCP
- Breedveld, K. Tiessen-Raaphorst, A. '*Rapportage sport*' SCP Den Haag, 2006.
- De Vries, S.I. Bakker, I. Van Overbeek, K. Boer, N.D. Hopman-Rock, M. '*Kinderen in prioriteitswijken: lichamelijke (in)activiteit en overgewicht*.' TNO kwaliteit van Leven, Leiden, 2005
- Hildebrandt, V.H. Ooijendijk, W.T.M. Stiggelbout, M. Hopman-Rock, M. '*Trendrapport Bewegen en gezondheid 2002/2003*.' TNO Hoofddorp/Leiden, 2004
- Hoekman, R. Van der Meulen, R. Lucassen, J. Elling, A. Breedveld, K. '*Sporters in beeld, Sportersmonitor 2005-2006*' W.J.H. Mulier Instituut, 's-Hertogenbosch, 2007
- Janssens, J & Frelie, M. '*Wat beweegt kinderen?*' W.J.H. Mulier Instituut, Nicis Institute, 's-Hertogenbosch, 2007
- Janssens, J. & Verweel, P. '*De betekenis van sport in de multiculturele samenleving*.' Mulier Instituut, Utrecht, 2005
- Lagendijk, E. Van der Gugten, M. '*Sport en allochtonen, feiten, ontwikkelingen en beleid 1986-1995*.' Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport, directie Sport, Den Haag, 1996

Martin, D.E. & Dodder, R.A. (1991) 'Socialization experiences and level of terminating participation in sports'. In: Journal of sport behavior 14-2, 113-127. 1991

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. BOS-impuls; tijdelijke stimuleringsregeling buurt, onderwijs en sport. Den Haag, 2004

Ministerie van Volksgezond, Welzijn en Sport. 'Tijd voor sport; Bewegen, Meedoen, Presteren.' Den Haag, 2005

Mol, P.J.. 'Welke ontwikkelingen zijn er in de sportsector?' In: Brancherapporten VWS. NISB, Den Haag: VWS, <<http://www.brancherapporten.minvws.nl>> De VWS-sectoren\Welzijn en Sport\, 17 mei 2005.

(www.brancherapporten.minvws.nl)

Putnam, R.D. 'Bowling alone.' The collapse and revival of American community. Simon & Schuster New York, 2000

Scheerder, J, Pauwels, G & Vanreusel, B. 'Sport en inburgering, Een empirische analyse van de relatie tussen sportbeoefening en sociaal kapitaal.' In: Tijdschrift voor de sociologie - Volume 25 - Nr. 4, 2004

Stubbe, J. 'The genetics of exercise behavior and psychological well-being' Proefschrift Vrije Universiteit. Amsterdam, 2006.

Taks, M. 'Sociale gelaagdheid in de sport. Een kwestie van geld of habitus?' KULeuven - Faculteit Lichamelijke Opvoeding & Kinesitherapie. Leuven, 1994.

Uslaner, E.M. 'Vrijwilligerswerk en sociaal kapitaal.' Effecten van vertrouwen en religie op participatie in de Verenigde Staten. In: P. Dekker (Ed.). Vrijwilligerswerk vergeleken. Nederland in internationaal en historisch perspectief (Civil Society & Vrijwilligerswerk 3). (p. 181-205). SCP Den Haag, 1999

Van Bottenburg, M. Rijnen, B. & Van Sterkenburg, J. '*Sports participation in the European Union: trends and differences.*' W.J.H. Mulier Instituut, Den Bosch, 2005.

Visser, E.E. '*Bruggenbouwers voor maatschappelijke kloven*' De maatschappelijke betrokkenheid van sportende jongeren, Utrecht, 2007

Vries, R.F en Van Eck, J. '*Tussenstand breedtesportimpuls voor gemeenten, provincies en bonden in 2004.*' 2-meting: evaluatieonderzoek breedtesportimpuls, i.o.v. Directie Sport, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, door Marktplan Adviesgroep B.V, Den Haag, 2005.

Walraven en Appelhof, '*Sociale competentie ter bevordering van sociale participatie.*' Een begripkader voor de ontwikkeling van beleidsprogramma's en indicatoren. Oberon, Utrecht, 2002

Yang, X., Telema, R., & Laakso, L. '*Parents' physical activity, socioeconomic status and education as predictors of physical activity and sport among children and youths: A 12-year follow-up study.*' In: International Review for the Sociology of Sport 31-3, p. 273-289. 1996

Geraadpleegde websites:

www.geneeskunde.com (<http://www.geneeskunde.com/2007/06/02/bewegen-op-recept/>)

www.invoeringwmo.nl (<http://www.invoeringwmo.nl/WMO/nl-NL/Prestatievelden/PV1.htm>)

www.minvws.nl (www.minvws.nl/kamerstukken/pg/2007/kaderbrief-2007-20011-visie-op-gezondheid-en-preventie.asp) (www.minvws.nl/images/pg-2798399g_tcm19-152846.pdf)

www.cbs.nl (<http://www.cbs.nl/nl->

[NL/menu/themas/bevolking/beschrijving/bevolkingsprognose](http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/bevolking/beschrijving/bevolkingsprognose))

www.szw.nl

www.nisb.nl

www.scp.nl

www.cbs.nl

<http://www.sport.nl/content/nieuwsartikelen/nocnsf/4155812?channel=nocnsf>

BIJLAGE 1: E-MAIL AAN VERENIGINGBEGELEIDERS

Beste verenigingsbegeleider,

Ik ben Esra Visser en in het kader van mijn masterthesis 'de Sportvereniging, rijk aan kansen' doe ik onderzoek naar de duurzaamheid van lidmaatschap van de sociaal lagere klasse. Ik heb het projectbureau Tijd voor Sport verzocht of ik via de KNVB in contact met verenigingen kan komen. Zij hebben mij aan uw e-mailadres geholpen.

Ik zou het zeer op prijs stellen als u bij de vereniging die u ondersteunt de antwoorden zou willen verzamelen en deze aan mij zou willen retourneren.

Het invullen van de vragenlijst kost ongeveer 10 minuten tijd.

Middels de link komt u bij de digitale vragenlijst:

http://www.surveymonkey.com/s.aspx?sm=9q_2bNM4X3sW_2bNN2yl0rNmQA_3d_3d

Klikt u na het invullen van de vragenlijst op 'DONE' (onderaan) en de gegeven antwoorden worden direct verwerkt.

Mocht u nog vragen hebben, kunt u middels dit emailadres contact met mij opnemen. Op korte termijn (circa 8 weken) zal ik de resultaten van het onderzoek in de vorm van een rapportage naar u versturen.

Bij voorbaat dank voor uw medewerking!

Esra Visser

BIJLAGE 2: VRAGENLIJST

Geachte lezer,

hieronder volgt een vragenlijst met 16 vragen. De vragen gaan over de duurzaamheid van lidmaatschap van kinderen van 6 tot 16 jaar uit lage inkomensklasse.

Het onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de Master Sociologie van de Universiteit Utrecht. Het onderzoek draagt bij aan de sociale wetenschap en biedt antwoord op de vraag 'welke factoren van invloed zijn op de duurzaamheid van lidmaatschap van de doelgroep op een sportvereniging'. Het onderzoek richt zich op inkomensafhankelijke, beleidsafhankelijke en sociale bindingsafhankelijke factoren. Het onderzoek wordt uitgevoerd in samenwerking met het Nationaal Jeugdsportfonds, FORUM Multicultureel instituut en de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond.

Wilt u de vragenlijst naar waarheid invullen. De door u gegeven antwoorden zullen worden verwerkt in een rapportage. In deze rapportage staan tevens beleidsaanbevelingen ten behoeve van de duurzaamheid van lidmaatschap, die u kunt gebruiken voor uw vereniging.

Bij voorbaat dank voor het invullen van de vragenlijst,
Esra Visser

1. Wat is de naam en evt. plaats van uw vereniging?
2. Onderwerp: Ledensamenstelling. Per vereniging kan de ledensamenstelling verschillen. Zo kunnen op de sportvereniging, veel leden lid zijn, die behoren tot de doelgroep van dit onderzoek, namelijk kinderen uit een lage inkomensklasse. Welk percentage van het totaal aantal leden van uw vereniging behoort tot de categorie 'kinderen van 6-16 jaar uit lage inkomensklasse*' (schatting)? *lage inkomensklasse = minimum inkomen tot maximaal 100 euro boven het minimum inkomen (tot circa 18.000 euro per jaar)

3. Onderwerp: Duur van het lidmaatschap lage inkomensklasse (tot 18.000 euro per jaar). Hoeveel voetbalseizoenen is de doelgroep kinderen uit lage inkomensklasse gemiddeld lid van de vereniging?
4. Onderwerp: Duur van het lidmaatschap midden tot hoge inkomensklasse (18.000 euro en meer per jaar). Hoeveel voetbalseizoenen is de doelgroep kinderen uit MIDDEN en HOGE inkomensklasse gemiddeld lid van de vereniging?
5. Onderwerp: Contributiekosten voor 1 tot 2 keer training + 1 wedstrijd per week. Vraag 5 en 6 gaan in op de contributiekosten van een sportvereniging. Per vereniging kan de hoogte en betalingswijzen van de contributiekosten verschillen. Indien bijvoorbeeld de betaling van de contributiekosten bij de ene vereniging hoger is dan bij de andere, kan dat een verklaring zijn voor een afwijking in duurzaamheid van het lidmaatschap.

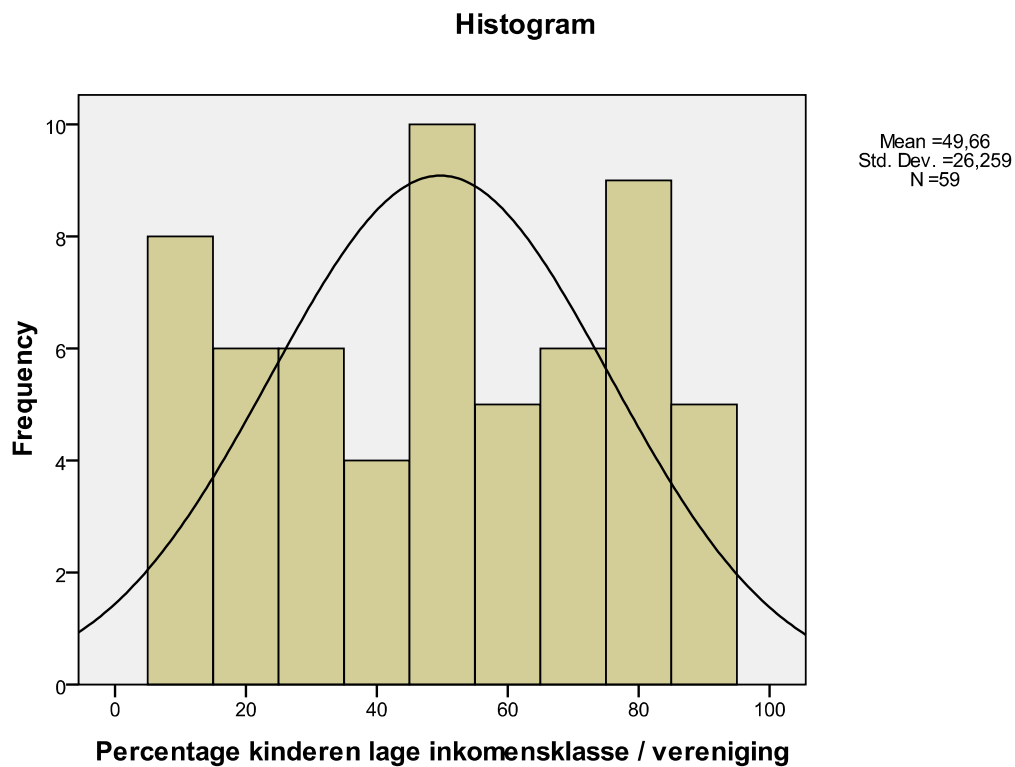
Wat is de jaarlijkse contributie voor kinderen uit lage inkomensklasse van 6 t/m 16 jaar op uw vereniging?

6. In welke termijnen kunnen de contributiekosten van de sportvereniging worden voldaan?
7. Onderwerp: Financieringsbron. Er bestaan verschillende regelingen om de kinderen uit lage inkomensklasse toch te laten sporten, ondanks het feit dat er weinig budget voor is binnen het gezin. Zo kunnen op gemeentelijk niveau regelingen bestaan of wordt de contributie betaald door het Nationaal Jeugdsportfonds. Wie betaalt de contributie voor de doelgroep kinderen uit lage inkomensklasse op uw vereniging (meerdere antwoorden mogelijk)?
8. Onderwerp: Ledenbinding. Verenigingen kunnen maatregelen nemen om leden langer lid te laten binden aan hun vereniging. Neemt de sportvereniging maatregelen ter bevordering van de ledenbinding van de doelgroep kinderen uit lage inkomensklasse?
9. Zo ja, welke maatregelen neemt u ter bevordering van de ledenbinding?

10. Onderwerp: Verenigingbeleid. Als vereniging kan er op verschillende niveaus beleid worden gevoerd om de doelgroep kinderen uit lage inkomensklasse langer lid te laten blijven.
Op welk beleidsniveau neemt de sportvereniging maatregelen ten behoeve van de ledenbinding van kinderen uit lage inkomensklasse? (meerdere antwoorden mogelijk)
11. Onderwerp: Diversiteitmaatregelen. Verenigingen kunnen een overwegend homogene samenstelling van hun leden hebben. Dit houdt in dat er sprake is van een overheersende cultuur, die wel of niet uitnodigend is voor de doelgroep kinderen uit lage inkomensklasse. In veel van deze gevallen is een diversiteitbeleid wenselijk. Worden door de sportvereniging maatregelen genomen ten behoeve van een diversiteit in de samenstelling van de leden?
12. Indien u bij vraag 11 heeft gekozen voor ja, welke diversiteitmaatregelen worden er door de sportvereniging genomen?
13. Onderwerp: Communicatie. Communicatie van uw vereniging kan gericht zijn aan verschillende doelgroepen en kan enkel gericht zijn aan uw leden, maar kan daarbij ook aan de ouders van de leden, aan bijvoorbeeld scholen en/of de vrienden van uw leden. We maken hierbij een onderscheid tussen interne communicatie en externe communicatie.

Is de communicatie van de sportvereniging intern gericht (leden) of extern gericht (naar scholen, ouders en vrienden) of beide.
14. Onderwerp: Bindingselementen. We willen graag weten in hoeverre u op de hoogte bent van de redenen waarom kinderen uit lage inkomensklasse lid zijn van uw vereniging. Er is keuze uit vier elementen waar het bindingsgedrag van de doelgroep uit kan worden verklaard. Geef aan welke elementen volgens u het meest van toepassing zijn voor de doelgroep kinderen uit lage inkomensklasse (meerdere opties mogelijk):
15. Onderwerp: Sociale velden. Met welke van de onderstaande vier sociale velden van kinderen uit lage inkomensklasse heeft de sportvereniging het meest contact?
16. Op welke wijze onderhoudt de sportvereniging het contact met deze sociale velden?

BIJLAGE 3: KENMERKEN ONDERZOEKSPOPULATIE

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Duur lid laag	59	0	5	2,98	1,358
Duur lid mid/hoog	59	0	5	3,58	1,511
Leden laag inkomen %	59	10	90	49,66	26,259
Valid N (listwise)	59				

In de histogram staat dat het gemiddeld aantal leden dat behoort tot de doelgroep 'Kinderen uit lage inkomensklasse 50 procent is bij de ondervraagde verenigingen. Dit is een representatieve steekproef.

BIJLAGE 4: DEELNEMENDE VERENIGINGEN

1. RKBFC Maastricht
2. Alkmaar
3. Celeritas te Rijswijk
4. CHC-Orka s'-Hertogenbosch
5. CSV Oranje Blauw Nijmegen
6. CVV Achilles Enschede
7. CVV Mercurius
8. DFC , Dordrecht
9. DRL en RDM in Rotterdam - west2
10. DVO-32, Vlaardingen
11. E.V.V. Phenix Enschede
12. FC Boshuizen Leiden
13. FC Presikhaaf Arnhem
14. FV Snoekie Den Haag
15. Golsport
16. HMSH Den Haag
17. HVV Ras te Den Haag
18. JCK-Aiso
19. Laakkwartier, Den Haag
20. LMO Rotterdam
21. Maasstad Tediro, Rotterdam
22. Maastricht
23. Neptunus
24. Omni-sv HMS, Utrecht Noord
25. ONA Gouda
26. OSV (Amsterdam)
27. Rava-Houtwijk Den Haag
28. RKSU MULU - Helmond
29. RKSU VOGIDO Enschede
30. RKSU EMOS Enschede
31. RKTUV te Tilburg
32. Rkvv Tongelre
33. Woenselse boys Eindhoven
34. RUVVL-Polaris te Maastricht
35. RVA en Quick Steps Den Haag
36. RVV-DHZ Rotterdam
37. SV de Meteor, Amsterdam
38. SV Nijmegen te Nijmegen
39. SC Amstelwijck te Dordrecht
40. SC Olympus Tilburg
41. SV Advendo te Breda
42. SV Bijlmer/KSJB
43. SV Tivoli te Eindhoven
44. SVV'91
45. SVVSMC te Schiedam
46. TAC'90 Den Haag
47. TSC'04 Tegelen
48. UDI Enschede
49. VV Gestel (Eindhoven)
50. VV Harlingen
51. VCS den haag
52. Vos Venlo
53. VUC Den Haag
54. VV DVE-Trajanus Nijmegen
55. VV Emmen
56. VV hdv den haag
57. VV PCP Breda
58. VVSJN Nijmegen\
59. Zaalvoetbalvereniging Multicult
Den Haag

BIJLAGE 5: TABELLENOVERZICHT

Tabel 1: Ledensamenstelling: Kinderen uit lage inkomensklasse in % op een vereniging

	Aantal verenigingen	Percentage
10 procent	8	13,6
20 procent	6	10,2
30 procent	6	10,2
40 procent	4	6,8
50 procent	10	16,9
60 procent	5	8,5
70 procent	6	10,2
80 procent	9	15,3
90 procent	5	8,5
Total	59	100,0

In tabel 1 is te zien: het aandeel in percentages van leden uit lage inkomensklasse die lid op de sportvereniging. Zie ook de histogram in bijlage 4: Kenmerken onderzoeksgroep.

Tabel 2: Communicatie verdeling naar intern, extern en beide

	Percentage
Gericht aan leden (intern)	34,5
Gericht aan scholen, ouders en vrienden (extern)	8,6
Beide (intern en extern)	56,9

In tabel 2 is te zien: de verdeling van het aantal verenigingen die de communicatie enkel intern richt (dus aan de leden) en de verenigingen die de communicatie extern richten (dus aan scholen, ouders en vrienden) en het percentage dat de communicatie richt op beide, zowel intern als extern.

Tabel 3: Intensiviteit contact sociale velden: Hoge, gemiddeld of lage intensiviteit

	Dagelijks (hoog)	Wekelijks (gemiddeld)	Maandelijks (laag)
Ouders/verzorgers	0.0% (0)	66.0% (35)	34.0% (18)
School	0.0% (0)	10.0% (2)	90.0% (18)
Vrienden	15.4% (4)	50.0% (13)	34.6% (9)
Clubgenoten	22.0% (11)	64.0% (32)	14.0% (7)

In tabel 3 is te zien: de sociale omgeving van het sportende kind uit lage inkomensklasse, waarmee het contact wordt onderhouden door de vereniging. De intensiviteit van dit contact is verdeeld naar dagelijks, wekelijks en maandelijks.

Tabel 4: Type contact sociale velden: Mondeling, telefonisch, e-mail, website

	Mondeling	Telefonisch	Via e-mail	Via een website
Ouders/verzorgers	60.3% (35)	3.4% (2)	1.7% (1)	34.5% (20)
School	29.0% (9)	25.8% (8)	12.9% (4)	32.3% (10)
Vrienden	65.6% (21)	3.1% (1)	3.1% (1)	28.1% (9)
Clubgenoten	63.5% (33)	0.0% (0)	7.7% (4)	28.8% (15)

In tabel 4 is te zien: de wijze waarop het contact per sociaal veld wordt onderhouden. Dit kan verschillen in mondeling contact, maar ook telefonisch, via e-mail of via een website.

Tabel 5: Lidmaatschapduurzaamheid

AANTAL SEIZOENEN LID	Lage inkomensklasse	Midden/hoge inkomensklasse
Korter dan 1 seizoen	1.7%	3.4%
1 seizoen	11.9%	8.5%
2 seizoenen	20.3%	15.3%
3 seizoenen	27.1%	11.9%
4 seizoenen	22.0%	22.0%
5 en/of meer seizoenen	16.9%	39.0%

In tabel 5 is te zien: het aantal seizoenen dat een kind uit lage en uit midden en hoge inkomensklasse gemiddeld lid is van een vereniging.

Tabel 6: Duur lage inkomensklasse Financiering Gemeente en JSF

	Gemiddelde aantal seizoenen lid	N
Gemeente	3,26	31
JSF	3,63	8

In tabel 6 is te zien: het gemiddeld aantal voetbalseizoenen dat een kind uit lage inkomensklasse lid is indien er sprake is van financiering door gemeente of Het Nationaal Jeugdsportfonds.

Tabel 7: Diversiteitbeleid en lidmaatschapduurzaamheid

Diversiteit	Duur lid laag aantal seizoenen	Duur lid mid/hhoog aantal seizoenen
Nee Gemiddelde	2,88	3,38
Ja Gemiddelde	3,12	3,84
Total Gemiddelde	2,98	3,58

In tabel 7 is te zien: verenigingen die wel en verenigingen die niet een diversiteitbeleid voeren en de bijbehorende gemiddelde lidmaatschapduurzaamheid van kinderen uit lage en uit midden en hoge inkomensklasse in seizoenen weergegeven.